

TÕUSEV NOORUS

Nr. 5 * 1938
MAI

9676 Suu Kirikun Gümblig
"Seotajin"
55 h m-a-a-a-a-a-a-a-a

9
pe. 30

G
MM
BER
G

Ostavad piiramatul arvul

vasikaid

(elus ja tapetuid)

eluslambaid

ja

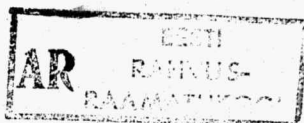
veiseid

Üh. „Eesti Lihaeksport“

Tallinna Eksporttapamaja, Tallinnas,
t e l e f o n 478-54

Tartu Eksporttapamaja, Tartus,
t e l e f o n 11-24

Võhma Eksporttapamaja, Võhmas,
t e l e f o n 27

TÕUSEV NOORUS

Nr. 5. 1938

PÖLLUTOOKOJA VALJAANNE

II AASTAKÄIK

Kiri ühele noorele.

Armas Sulev!

Ma tean, kui kergesti hakkavad inimesed kahtlema selles, mida nad ei näe. Ja kuna „ükski meist ei ole Jumalat näinud“, nagu ütleb evangelist Johannes — kellest Sa kindlasti oled mõndagi kuulnud juba varem — tõuseb inimeste hingest ikka jälle ja jälle küsimus: Kas on olemas Jumal või ei ole teda mitte?

Sa ei pea kartma seda küsimust. Ka siis mitte, kui see tõuseb Su enda südamest. Veel enam: Sa ei pea otsima sellele liiga varajasi, ülepingutatud mõistuse vastuseid. Sa pead elama ka siis, kui Sulle tundub, et teda ei ole. Sest on aegu inimese elus, milal Jumal ei kõnele inimesega: ei vahetult tema südametunnistus ega kaudseltki — inimeste sõnades. Me ei tea, milleks on need ajad inimese elus. Küll aga aimame, et needki on temalt. Jumal jätab mõnikord inimese üksi endas võitlema.

Ning siis tulevad jälle tunnid ja päevad, millal Jumal kõiges kõneleb inimesega. Inimene sageli ei tea ise sellest. Ta vaid tunneb, et ta süda on nii avar ja hele. Ja ta kõneleb endas:

Mis on küll mu lähedal see imeliselt suur jõud, mida ma ei näe?

See tunne on sügavaim ja suurim tunnistus Jumalast. Siis usub inimene, kuigi ta ei näe.

Üks kõrgem võime on antud inimesele selles, et ta mõistuse tunnetav jõud võib tungida asjade varjatud sügavusse inimest ümbritsevas maailmas. Nõnda ta võib mõistmises näha kaugemale ja sügavamale tema meelte vahetust suutmises. Ja selle kaudu ta õpib mõistma, kui vähe me silmad näevad sellest, mis tõesti on olemas. Kui suur on maailm selles osas, mida me ei näe. — Aga inimese mõte tungib üha edasi.

Sulev, ma ei saa Sulle jutustada, ma võin lasta Sind vaid aimata. kuivalju peab õpima inimene, et ta mõte suudaks — ja siis ta suudab! — vaadata aine ja jõu kõige väiksema osakese ja ruumi kõige suurema kauguse poole. Ta silme ees avanuvad maailmaruumi sügavused. Ta vaatab üle aastamiljonite, nagu oleks see ainus päev. Ja ta mõistab: Peab olema üks jõud, üks vaim, kes seda kõike armastades kannab.

Selles mõistmises on inimene saanud — nägijaks.

Ning siis loob inimene sellele oma nägemusele kuju, ilmutuse, võrdluse — allegooria, — meie tajutavas maailmas: sõnas, helides, värvides, kivis. Nõnda sünnib kõik see, mida näetame inimese loominguks kunstis. Kõik see on tunnistus nähtava maailma nähtamatusest. On tunnistus — Jumalast.

Jumal kõneleb nõnda inimesega inimese kaudu. Inimene tunnistab temast — Jumalast — oma loomeilmutuses. See inimlik tunnistus on seda suurem ja sügavam ja haaravam, mida kaugemale Jumala olemuse sügavusse on suutnud seda vaadata loov inimene. Selle loova inimese silmadesse on jäänud nagu kuma Jumalast, ning ta peidab selle oma loomenägemusse. Me näeme seda — kuma jumala sügavusest — siis, kui oma hingest andume selle inimliku loomenägemuse salajasele jõule. Mida suurem on see salajane jõud, seda suurema vastupandamatusega me oma hingest otsekui murdume selle ette põlvili. Selles on kunsti ilu ja tõde.

Ja nüüd, Sulev, jätan Sind üksi seda kirja lugedes tekkimud mõtetega. Tean, et need on nagu mesilasparv Su ümber, mis

Noor ema.

Käsi suvituulena hell
väetikest hoiab
sülen. Väikse suukene üll
lällaten leiab

emarinna, ja silm
kui üles taeva
vaataks, kust päikese helm
väikest laeva

juhhib tuulen ja veen
ohtudest üle,
ala ta ümber ja een
— e m a pale.

Küünib suu juure suu
päiksena sooja
hõngu: — Väetike mu,
hoidku sind Looja!

Algas su elu, kui mind
õnn hoidis sülen.
Sinu silmin, mu lind,
hüüd ta: „Taas tuleni!“

ROOPI HALLIMÄE.

Sületäis valgeid lilli.

Ema! Sa olid väsinud, kui sulgesid
elumuredest tuhmunud silmad ja risti
rinnale asetati su tööst krobelised käed.

Sa ei ihaldanud enesele midagi. Isegi
kolmveerand kuivast leivast murdsid
mulle ja valuliselt naeratades lausused:
„Ma ammu söönud...“

Sa loobusid kõigest ilusast ja veetsid
päikeseta halle sügispäevi eluga võidel-
des.

Sa tukastasid suveõil vaevalt tunnike-
se, et jälle tõusta ja rahmitseda minu
hääks, kes pidin olema Su vanade päeva-
de rõõmuks ja toeks.

Ärgates kuulus Su esimene mõte mul-
le ja õhtul puhkama heites viimanegi.

Sirgusin suuremaks, kuid hinnata ma
seda siiski ei mõistnud...

Ellu sukeldudes pettusin, ja siis vast
hindasin Sinu ohvrit ning huulilt veere-
sid sõnad: „Millal tasun Sinu vaeva?“ —
Kuid hilja!

Sa läksid varemini kui jõudsin sulge-
da Su väsinud silmad.

Nüüd tasuks kõige eest võin tuua vaid
sületäie valgeid lilli ja pisarsilmil palve-
tada Su värskel kalmukünkal.

Liig vähe see Sulle, ema, kõige eest,
mis oled andnud mulle. Mis oled kannat-
anud, mis ohverdanud! Ei elades Sa
minult tasu oodanud, vaid tänutäheks
näha tahtsid mind, et mitte üksi surra.

Ema, kes Sa läksid kaduvuse teed, võ-
ta vastu minult sületäie valgeid lilli, kui-
gi Su elust keset kevadet on saanud vaid
põrm...

Ema! Sületäis valgeid lilli...

---

kaovad Su silmist, kui püüad neid vaadel-
da üksikult. Küllap mõndagi selles kirjas
oli Sinu mõistmisele ülejõukäivat, aga tea,
et seda on iga uus mõte meile igapähele. Aga
ometi ei pea me seepärast selle mõtte eest
pögenema. Me peame iga uue sügavama
mõistmise pärast otsekui võitlema selle näh-
tamatu jõuga. Kuni ta saab meie omaks.

Süis, kui Sa loed seda mu kirja, küüb
päike kõrgelt, ja ööd on valged nagu oleks
kõik aeg üksainus päev. Tõsta siis oma
silmad ja süda selle suure varasuvise ilu
poole — ning Sa oled lähedal sellele raskele
küsümusele Jumalast hingesügavuse salaja-
ses mõistmises tunnistama:

„Tema on!“ — —

Loitev koit.

Õrnalt paitas sädelev päikesekiir valgeid sireliõisi, hüples vallatult tumerohelisel lehepuhmal, peatas hetke mõtisklelles pruunil putukal, kes laisalt lebas rohus ja kadus siis halli pilvevina varju, mis looris taevast soojal suvepäeval kui rippuv ämblikuvõrk. Tuul sosistas lehtedes vaikset muinasjuttu ja nagu kogemata krapsas siis ühe väetima lehe ning pillas selle mängides kitsaste kallaste vahel sulisevasse oja.

Suvine loodus kõneles hellitavaid lohutussõnu nukrutsevale tüdrukule, kes istus sireli varjus, pilk suunatud kaugusse, silmis varjul igatsusvalu, karastav õhupool paitas ta kuumendavaid põski ja silitas blondi juuksekiharaid. Nukralt häälitseis hall linnuke, nagu tahtes aidata kanda kurbust, mis oli vallutanud selle kuldpäise looduslapse hinge.

Siin sireli varjus oli ta leidnud inimhinge, kellega koos oli veetnud oma elu kaunimad hetked. Kevadel, kui õhk oli tulvil täis lülilõhma ja lindude sädelevat sillerdust, olid nad tulnud siia jälgima väikest vallatut laiasabalist oravat, kes tegi mõnuldres hüpeharjutusi kõveral kuivanud lehtedeta kases. Siis olid nad koos vaadelnud valgete sirelite õitesadu, siis vallatelles pildunud voolavasse ojakääru rohelisi mahlakaid puulehti. Siis oli hing olnud suveõhtuil tulvil täis õnne. Samas sirelipuhmas olid nad otseinud varju sügisel tuulte eest ja peitnud vihmast märjaks sadanud näod koitunud lehtede taha. Siin olid nad koos nukral meele vaadelnud hääbuvat sügisloodust ja talvel langevat laia lumivilla. Olid tulnud siia alati koos, kui õhk taas kippus umbseks jääma või kui hinges tekkis soov olla lähemal loodusele. Siin õppis ta tundma õnne ja samas elas üle oma suurima pettumusevalu.

Siia mullariippe oli peitnud pisarad, kui purunesid unistused ja karatsusist jäid järele vaid rusud. Elu oli võtnud temalt kõik. Võtnud armastuse, sihi, võtnud tahte tööks ja jätnud vaid mälestused, mis sundisid otsima üksindust, unustust valgete lõhnavate sirelite varjus. Hinge oli jäänud näriv

nukrus ja sirelipuhmas vaikiva sõbrana. See oli temale osakene mälestusist, tükk hingest, iseendast.

Palju aastaid oli ta tunnud mustajuukselest perepoea, hella ja õrnutsevat poissi. Lapsena oli jaganud temaga rõõme ja muresid ning lootnud helgele tulevikule. Oli lootnud seni, kuni perepoja vanemate poolt karedail sõnul tehti teatavaks, et kehv tüdruk ei sobi naiseks küla rikkaimaie talupärijale. Tehti selgeks hariduse ja seisuste vahe ning kisti teineteisest eemale mõlemad, nagu polekski neil olnud minevikku ega mälestusi, mis seovad.

Läinud on aastad. Mitu korda on puud vahetanud uhket riüüd. Niisama palju kordi on krobelist maakamarat katnud lumevaip. Mitu korda on sirelipõosas päikesekiirguses laitanud oma lõhnavate õitega kroonitud oksid ja külm oma haaravate sõrmedega katnud vaikset sulisevat oja.

Vahepeäl on mustajuukseeline perepoea kadunud ülikoolilinna, on sukeldunud süäl elukeerisesse, raisanud aega ja energiat kergemeelsuses. Ainult Helvi, kelle silmi elu on vajutanud nukruseloori, on jäänud kiniseks ja endasse süvenenuks. Pole tal sõpru pääle noorusest säilinud sirelipõosa, mis mõistab teda sõnutult.

Taas on saabunud suvi. Jälle säten dub päikesekiir ja mahe tuulehül sahistab sireli valgeis õitekobarais. Kõik on nagu varemalt, Helvi vaid pole enam ükski.

Siia sirelipõosasse oli saatus juhtinud naaberkihelkonnast noore perepoja, kes oli tulnud sugulasi külastama. Siit oli Helvi ta leidnud, oli leidnud oma unelma, leidnud õnne, millest ammu oli unistanud. Oli leidnud selle siis, kui ei osanudki enam midagi tahta pääle mure ja pisarate. Uus lootus hajutas nukruse, hajutas kõik halva, ja Helvi on õnnelik õnnelikumaist.

Mahedal suvisel laupäevaõöl istuvad nad kahekesi, kuni idataevas lööb loitma koit, ja nende mõlemate ühine soov on, et elu oleks ning jääks neile alati loitvaks koidupalanguks.

J. Köler „Portree“.

Johan Köler.

Joh. Köler, meie suurim kunstnik, portretist ja maastikumaalija, on välismaal leidnud väga suure tunnustuse.

Kuid Köler pole suur mitte üksi kunstnikuna, vaid ka suure, palava rahvuslasena, kel on võitluses oma rahva õiguste eest loetlematuid teeneid.

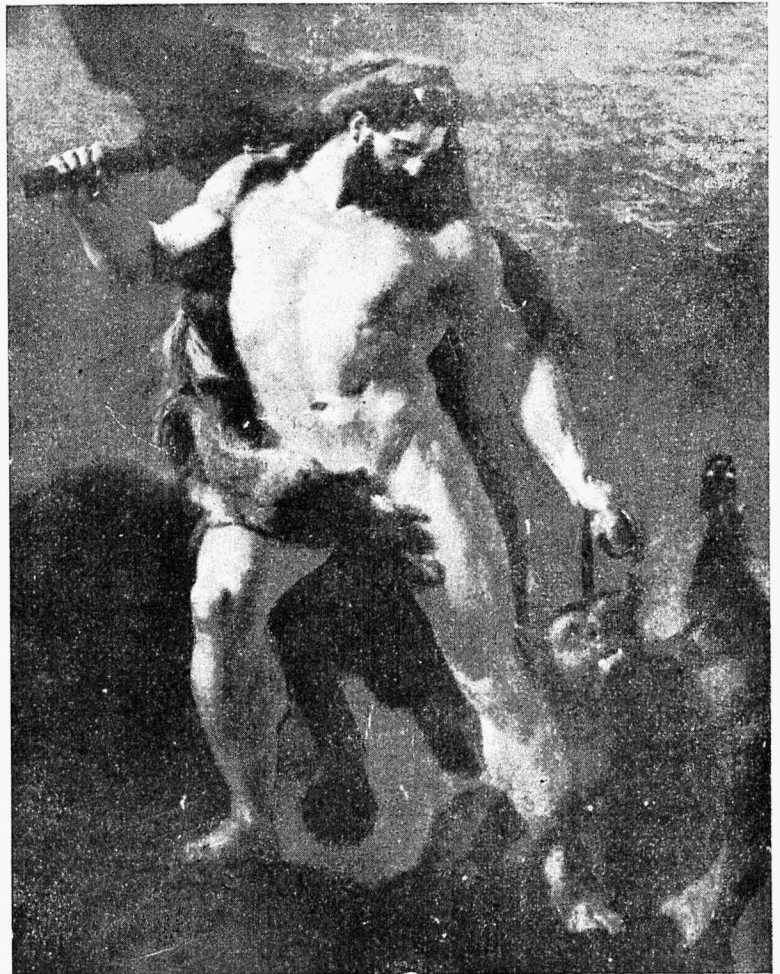
Köleri vanemad pidasid Vastemõisa kroonuvallas Viljandi lähedal väikest Lubjasaare rendikohta, mille kunstnik on hiljem ilusas maalil jäädvustanud. Siin sündis 24. veebr. 1826 Peet ja Kai Kölerile 7. laps, tulevane kunstnik.

Perevanemad on töökad, tööarmastuse omandavad ka lapsed.

„Inimesel, kel on jõudu töötada, pole kunagi õigust nimetada end kerjuseks“ — selle põhitõe omandab Köler oma lapsepõlve ümbrusest.

Endastmõistetavalt puudus tol ajal Köleri isakodus lamp. Õhtuti tehti käsitööd pիրruvalgusel.

Terase poisina õpib noor Köler varakult lugema, käib valla- ja kreiskoolis. On seejärel Vastemõisa valitseja juures kirjutajaks, kus juba selgesti avaldub Köleri armastus ja ka anne joonistada. See valitseja Saber saadabki Köleri Võnnu linna oma venna-maalermeistri juure õppima. Mõne aasta pärast avaldub üha selgemini Köleri kunstianne, ta jätab senise meistri maha ja sõidab Peterburi kunsti õppima.

J. Köler „Herkules toob Kerberose põrgust“.

Ta valmistub innukalt kunstiakadeemia vastu, kuni 1851. a. saab kunstiakadeemia õpilaseks. Akadeemia lõpptöö teemaks valib ta „Taavet Sauli ees“, mille eest saab hõbeauraha. See ei rahulda Kölerit ja ta maalib uue lõpptöö „Herkules toob Kerberose põrgust välja“, mille eest määratakse väike kuldmedal, mis korral akadeemia õppekursus loetakse lõpetatuks.

Õnnelik juhused — ta saab tellimise maalida kadunud keisri portree. Selle ta lõpetab 1857. aasta kevadel ja saab honorariks 1200 rubla, võrdlemisi suure summa. Nüüd on küllalt raha, et sõita välismaale. Ta peatub Saksamaal, Hollandis, Belgias ja Pariisis ning lõpuks Itaalias.

Nüüd valmib ta lõplikult suurmeistriks.

Jõudnud Peterburi tagasi, kutsutakse ta tsaar Aleksander II tütre joonistamis- ja maalimisõpetajaks — ta on tõusnud hoovimaalijaks.

Ja siitkaudu avaneb talle võimetus mõjusalt toetada oma rahva vabaduspüüdeid kõrgemate võimude ees, kuna ta oli balti ülekohtuse aadli suurim vaenlane.

Ta maalib portreid, altaripilte ja eesti mütolooa aineil — ja kutsutakse viimati Peterburi kunstiakadeemia professoriks, kus ta on lugupeetud jõud omal kohal.

Temaga võrdset suurannet kujutava kunsti alal pole meil seni teist. Kuid ka tõsieestlasena on ta meile õilsaks eeskujuks. Ta suri 1899. aastal ja tema matused kujunesid suureks ning valusaks eestluse manifestatsiooniks Peterburis.

Teelahkmed.

Sel aastal, kui lõpetasin algkooli, saabus kevad vara. Juba mai algul leidus metsa all esimesi sinililli ja ilaseid, ning paljud õpilased tulid kooli palja jalu, kuna sukad ja saapad tundusid neile ülearuste kaunistustena. Ilmad püsisid pidevalt soojad ja päikesepaistelised. Kuid minu meeleolu oli neil päevil hoopis teissugune. Kogu talve olin unistanud õpingute jätkamisest järgmisel sügisel keskkoolis. Ent kui kevadel tuli kodus sellest jutt, ütles isa, et see olevat võimata teostada. Olin ju vanim poeg perekonnas, ja minust nooremaid veel neli õde-venda. Meie talu oli küll keskmise suurusega, ent kehvade põldude ja niitudega, mis vajasid tööd, palju tööd, et säält midagi saada. Seepärast siis isa sooviski mind koju jätta, kuna nii tabanuks ta kaks kärbest hoobilt: esmalt jäänuksid ära koolikulud ja teiseks saanuks minust abiline talutöödel.

Mina aga soovisin vaid õppida, õppida, õppida...

Saanud teada isa otsuse, jäin nukraks. Ei võlnud enam kaasõpilaste vallatlemised ja mängud, ei haaranud endise soojusega õpingud, muutusin tuimaks, ükskõikseks. See puutus pea teistelegi silma; kaasõpilased naljatasid, et ma olevat armunud ja õpetajaidki märkasid end silmitsevat ning mõnikord pääd raputavat, kui ma hajameelsena valesti vastasin.

Sellises nukrutsemismeeleolus istusin ühel lõunavahetunnil jällegi üksikul põõsastevahelisel pingil, kui kaasõpilased kilgates ja naerdes kooliõuel vallatlesid. Viimases tunnis oli õpetaja igalt lõpetajalt pärinud nende tulevikuavatsusi, ning siis olin minagi kogu talve mõttes hellitatud „seminari“ asemel pidanud kostma: „Jään koju!“ Ning seda samal ajal, kui mitmed minust nõrgemad kaasõpilased vastasid kindlalt „lähen keskkooli“ või „lähen gümnaasiumi“, kuna neil oli see võimalik vanemate jõukuse tõttu. Teadsin, et nad, vähemalt siis, ei võtnud õpinguid tõsiselt, vaid nägid edasiõppimises eelkõige vaid lõbusat elu linnas, ja see kibestas mu meeli.

Mõttesse-vajunult istudes hüppasin ehmunult püsti, kui tundsin end õrnalt õlast puudutatavat ning nägin enda ees meie koolijuhatajat, kes silmitses mind kummalisel ilmel.

Tahtsin vabandades eemalduda, ent õpetaja istus pingile ja kutsus sinna ka mind. Vastumeelselt täitsin ta soovi, kuna neil päevil tahtsin pigemini ükski viibida.

„Martin“, algas õpetaja siis tõsiselt, „ma näen, et sind vaevab juba mõnda aega mingi mure. Sa ei ole tänavu kevadel enam see, kes varemalt, ei seegi, kes olid talvel. Kas ma eksin, kui pean selle põhjuseks asjaolu, et sa ei pääse edasi õppima nagu varemalt kavatsesid.“

„Vahest on kah,“ põiklesin otsesest vastusest.

„Seda ma arvasin,“ jätkas õpetaja, panes nüüd oma käe mu õlale, „ja mul on sulle öelda, et pean sind parimaks õpilaseks tänavuste lõpetajate seas...“

Vägisi tungisid mulle pisarad silmi seda tunnustust kuuldes; õpetaja aga jätkas:

„Aga siiski, kas pead sa selleks, et arendada ja ellu rakendada oma andeid ja võimeid just keskkooli pääsma? Kas ei leiduks neile rakenduspaika ka mujal?“

„Kus?“ ei saanud ma küsimata jätta.

„Sinu kodutalus“, vastas õpetaja lihtsalt. „Kas ei vaja seegi sinu teadmisi ja võimeid.“

„Mis ma sääln teen?“ tõrjusin pettunult.

„Mis teeksid sa mujal?“ küsis õpetaja vastu. „Lõpetaksid seminari, hakkaksid kooliõpetajaks. Kas arvad, et see on kerge, kui tahad õiglaselt täita oma kohuseid?“

„Ega ma tahagi kerget“, vastasin.

„See on sinust kiiduväärt, kui sa ei otsi hariduse kaudu vaid kerget põlve“, kiitis õpetaja, „paljud just selleks tungivadki keskkooli. Aga kui sa ei otsi kergust, miks tahad siis isatalule veeretada neid suuri paratamatuid raskusi, mis tekivad sinu koolitamisel?“ Ma jäin mõttesse, kuna õpetaja jätkas:

Kuidas Tõnurirahvas karja välja laskis.

(Vanade kommete aineil M. Suveste.)

Leo oli olnud juba nädalapäevi Tõnuril, kuhu ta suveks oli karjapoisiks kaubeldud, kui ühel õhtul karjalaskmisest söögilaual juttu tehti.

„Tea's, kas peaks loomad juba välja laskma,” ütiras vanaperemees. „Näe, sõrakilnal ootab juba nädalapäevad siin ametit. mis sa arvad, memm? Nüüd vana jüripäev kah möödab, ega karjasel enam karja kaitsjata ole. Püha Jüri kutsikad päitses ja Jüri valvamas, et nad ei pääseks kurja tegema.”

„Või neid enam nüüd nähtud ongi,” arvas perenaine.

„Seda nüüd küll, aga jüripäevast on ikka kõik tõved metsast ja maast ka ära võetud,” seletas peremees, „ainult — millal neid nüüd löast päästa.”

„Homme küll ei või,” kiirustab öelda perenaine, „reede on õnnetu päev. Tunahomme ju võiks, aga siis on karjasel pühapäevaks värske orjus.”

„Noh esmaspäeval ammugi ei lase, see on veel õnnatum kui reede. Näe, minu isal kord oli — eksikombel lasid esmaspäeval lahti, nii kui mullikas laudast hüppas, oli jalg asemelt väljas ega saadudki enam elulooma,” seletas vanaperemees omakorda.

„Siis jääb tänavugi teisipäevaks,” arvas perenaine, „see ongi kõige parem päev, peaaegu paremgi kui laupäev...”

Teisipäeval algaski siis Leol töö. Varahommikul siiski veel karja ei vallandatud; anti loomadele veel põhku ette, mille aga need nagu vabanemist aimates puutumata jätsid.

Inimperele anti seejärel oma osa, kuna perenaise arvates „tühja kõhuga ei või loomi päästa, siis nad kogu suve näljased ja täitmata.” Sama pärast hoolitseti ka eriliselt karjapoisid eest, et selle kõht oleks täis. Siis mindi lauda juure. Peremees viskas suure jootmisküna helkiva kuldraha, laudaukse alla pandi maha vana kiin ja kamanuna ning kästi Leol hoolega silmata,

„Vaata, Martin: loodusloost õppisime, kuis kohanevad taimed ja loomad uutes olukordades ja elutingimustes; sama on maksev ka inimeste suhtes. Sa oled õppimishimuline ja ardeks, ent sul puuduvad edasiõppimiseks võimalused. Kas sa ei suudaks kohaneda siis olemasolevais tingimustes? Oli jah kord aeg, kus iga nupukam mees püüdis pageda külast ja põllumehesusest; siia pidid jääma vaid need, kes mujale ei kõlvanud, mingi praak-inimeste ühiskond. Nüüd oleks aga aeg sellest arvamistest pöörduda. Meie riik ja rahvas tugineb suurel määral just põllumajandusele, ja et see alus oleks suuteline seda koormat kandma, peab ta olema tugev ning teadlikult korraldatud. Palju kurdetakse ka, et meie põllumajandus on jäänud maha naaberriikide. Ent võib see siis teisiti olla, kui siin tegutsevad vaid praak-inimesed? Mäletad, Martin, veel ajaloost, mis ütles kord Caesar üht armetut Gallia küla nähes: „Ennem olla selles külas esimene kui Roomas teine.“ Oled sa mõelnud neile sõnadele? Tõusta oma kodukülas esimeseks, kas see ei tasuks

sulle mõnegi loobumise, mis? Muidugi sinu annetes ja võimetes võib tõusta esimeste sekka mujalgi, ent see nõuab palju vaeva ja kulu, niihästi sinult endalt kui su kodutalult, kus ka nooremal vendadel-õdedel on ometi omad soovid ja püüded...”

Kell helises tundi kutsudes, ja ma tõusin püsti. Ka õpetaja tõusis.

„Mõttele selle üle järele”, sõnas ta, „kas ei saada sa elus rohkem korda, olles esimene kodukülas kui Hans või Evald, kes unistavad ametniku-karjäärist kuski kantseleis või kontoris, kus nende nimi ja töö tõmub samuti kui need paberivirnad, milledes tuleb säääl päevast päeva tuhnilda. Seepärast pää püsti, Martin, sest üks ütelnud isa Jannsengi:

... „See jalg on ikka õigel teel, mis adra taga käib...”

Pilv oli hetkeks katnud päikese ning kooliõuest olid õpilased rutanud klassidesse, kui läbisin selle koos õpetajaga. Ent mul oli siiski soojem ja rõõmsam, oli hubasem tunne kui varemalt. Ma olin leidnud endale taas elumõtte... M. S.

missugune loom kummalegi päale juhtub astuma. Perenaine tuli leotatud leivapätsiga. See pidi olema jõulust saadik alal hoitud „orik”, mis nüüd loetamisega loomile suupärasemaks tehtud; sellest sai iga loom palukese, enne kui peremehe käsi ta lõast päästis.

Oh, millise rõõmuga tõttasid nüüd loomad sumbunud õhuga laudast välja, vabadusse... Ainult väike sügisene vasikas, kes eluajal veel karjamaale polnud pääsnud, mögises ja pugises ning ajas sõrad vastu, kui peremees perenaisega teda jõuga püüdis laudast välja liikata. Saanud aga esimesed jalad korraks üle laudakünnise ja nähes karjaõuel mullikate rõõmsat kepslemist, hüppas tagupool juba üsna kergelt järele, ning varsti olid temalgi sarved mõne tugevamaga koos, muidugi mitte jõukatsumiseks, vaid rohkem küll kombeks. Seda taipasid ka vanad, jõllitasid küll noorukile kurjalt silmi, aga jõuga vastu ei hakanud, lasksid naasama pusida oma laia otsmiku kallal.

Üldises rüsellemises oli kanamuna nagu imekombel laudaläve all terveks jäänud. „Kas nägid, kas mõni astus kiinile?” küsis perenaine Leolt.

„Ei astunud!” kinnitas poiss, olgugi et ise loomi jälgides kiini ja muna valvamise oli unustanud.

„Noh, siis on hää. Siis taevale tänu, loomaõnnetust tänavu karta ei ole,” õhkas perenaine kergendatult.

Loomad lasti tanumile, peremees ja perenaine tulid saatma.

„Otsi nüüd endale karjavits,” õeldi Leole, „ja hoiä see alal, nii et sama vitsaga karja lõunal kojugi saad ajada, siis suvel ei kao loomad ära.”

Jõuti karjamaale, ning nüüd pöördusid peremeest-perenaist tagasi, enne veel karjast hoolsusele manitsedes.

Polnud Leo esimest aastat selles ametis ning teadis seetõttu ütlematagi, et esimesel karjapäeval peab eriti hoolas oieä, ülemelikud loomad võivad sel päeval hõlpsasti üks-teist vigastada, samuti ka keelatud maale — heinamaale, põllule — pääsedes kogu suve sinna kippuma hakata. Seepärast tuli täna silmad ja kõrvad juba omis huvides eriti lahti hoida.

Eemal kõlises teisi kelli, sääl oli naabri karjamaa, kus loomad olid samuti täna lahti lastud. Nende ammumist kuuldes ajas punasekirju Pühik kõrvad kikki ning tõttas

jooksujalul nende suunas — Leol oli tege-mist, et talle vastu jõuda.

Karjamaid lahutas küll möe pärast roigasaed, ent mis on see ületada või purustada, kes tahab tingimata teispoole pääseda. Oli ju Pühik vast talvel naabrilt toodud ning kippus nüüd tagasi endiste kaaslaste hulka, tehes selle kippumisega Leole esimese karjapäeva küllaltki kibedaks: niipea kui ta looma silmist lasi, oli see teel naabertalu poole.

Sellises mõlemapoolses valvelolekus möö-dus terve ennelõuna; Leo oli küll valvas, ent Pühik mõistis olla kaval ja mõnikord otse märkamatult kaduda.

„Kui ta niimoodi terve suve jooksmä hakkab, siis jään temaga küll kimpu,” mõtles poiss karja lõunaie ajades.

Perenaine tuli karjale karjaõue vastu, teine käsi põlle all, põsed kummaliselt pun-gis — ei lausunud sõnagi ega küsinud, kuis karjasolek läks, nagu Leo endised perenai-sed. Ent jõudnud poisi juure, puristas järsku suust vett — otse Leole näkku.. Leo, jahmunud sellisest vastuvõtust, ei suutnud sellest veel toibudagi, kui põlle alt ilmus nähtavale käsi kopsikuga, ja loomusunnil eemalduvale poisile sadas külm veesagar jä-rele, kuna perenaine pooleldi naerdes sele-tas, et selline kastmine olevat vajalik sel-leks, et karjase silmad seisaksid selged ja et ta suvel magamast ruttu üles tõuseks. Ning siis naeris Leogi. Samas meenus talle äs-jane askeldus Pühikuga, ja lootes, et pere-naine vahest selleski teab abi õpetada, kõ-neles ta sellest. Perenaine jäi hetkeks mõt-tesse:

„Ega sääl muu aita,” seletas ta siis „kui pühi pärast söömist kõik puru lauall minu põlle ja mine sööda talle kätte samast põl-lest. Ise loe sääl juures „Issameiet”. „Või veel parem,” arutas ta edasi, „võta õhtupoo-likul tükk leiba kaasa, hoiä see kogu aeg vasaku käe kaenlaaugus ja anna see siis õht-utul lehmale. Siis ta peab püsima jäämä ja vana koha unustama.”

Leo tänas õpetuse eest, endamisi äga kahtles, kas neist vigureist või „kuntsidest” — nagu pererahvas ütles — vähematki abi on, samuti kui neistki, mida Tõnuri pererahvas igal pool teeb, et asi õnnestuks.

Mullu, kui ta oli Mäeperes karjas, ei tehtud ega peetud sääl mingeid „kuntse”; Mäepere kari oli äga siiski tublim kui Tõ-nurite oma, kuna teda paremini toideti. Ja kus pole süüa anda — ei sääl aita vist mingi „kunts”, arutas poiss endamisi, ja vahest tahab lehmgi siit sellepärest pageda.

Lehekülg meeleolupäevikust.

„Plätt — plätt! pladiseb vihma tiigi tinasele pinnale. Tuul — too tujutseja — viskab nagu poolnaljatades peeni pudemeid üle värahtleva vee. Samas pühib ta märja peoga teeküijaile üle näo ja tuhiseb vallatult edasi.

Sellisel aprillilikult tuulisel ja märjal päeval alan oma peaaegu igapäevset käiku postkontorisse. Tavaliseks teeks on mulle nüisugustel käikudel raudtee, ent seekord eelistan maanteed, mida mööda on küll veidi kaugem, kuid kokku ikkagi ainult paar kilomeetrit.

Lähnen läbi lirtsuva pori, sihiks postkontor taamalt paistvas majade kuubistikus. Pean igal sammul hoolikalt jalgu tõstma, muudu võin kaotada kalossi. Ei tahagi rutata. Hää on tunda külmi piisku nirisevat mööda põski.

Tee, mis äärestatud vanadest poolkuivanud kaskedest, kulgeb üles nõlvakust, käänab ümber metsatuka, ja laskub siis alla soisesse jaamaalevikku.

Maantee tuhkjnas poris läigivad heledamad laigid — veelombid. Lumeteest on jäänud vaid rüsmed teeveertesse ja põldudeleigi on musti laike üsna tihedasti.

Lõppeval talveteel tuleb hobune propsikoormaga. Järelesammuv mees aina kiirustab tõttavat ja hingeldavat looma, et pääseda ühe hooga teekullakust üles. Ent varsti ragiseb reejalas porisel liival. Näen hobuse peeni musti jalgu abitult rabelevat. Mees sunnib looma hoogsate hüüatustega — kurjustabki, kuid üsna kogukas propsikoorem püsib liikumatult. Selline pilt sunnib mindki seisatama. Mees vaatab nõutult hobust, siis helekollast propsikoormat, heidab mullegi abiotsiva pilgu. Hobune norsatab. Kaks õhukest sõõret väriseb, silmis eksleb ahastav pilk ja ahtakeselt seljalt tõuseb halli auru. „Loom vist üsna nooruke,“ mõtlen. Tunnen siis valusat pakitsust ja sunnin end edasi astuma. Hetke hiljemini kuulen seljatagant uuesti mehe sundivat hüält;

ent ei aita seegi, sest tagasi vaadates näen, kuidas mees loobib kolksudes siledaid propse teeveere.

Äkki on mu samm kindlam endisest, sest sitke pori asemel läigib taldade alt munakivisillutis, lähenen jaamale.

Möödun mõnest väikesest käsitöolisemajast ja leiangi end veidi suurema halli maja eest. Postkontor.

Astun krägisevast hallist uksest sisse. Postkastist leian ajalehe ja mõned kirjad. Ostan tülpinud ilmega ametnikult postkaardi. Kirjutanud sellele mõned read postkontori halva ja ragiseva sulega, väljun sellest ametlikkusest õhkuvast ruumist.

Vihmasadu on tüiesti lakanud. Tumepunasena läigivad ärsjast vihmast jaamahoonete plekkkatused. Alevimajad on nagu pestud ja minugi enesetunne on kerge ja puhas.

Pikkamööda heleneb taevas. Pilvede halusest eraldub sidrunkollane päikeselaik, vilksatab sinistki.

Tagasiteeks valin raudtee. See on lumest täiesti vaba ja puhtam maanteest.

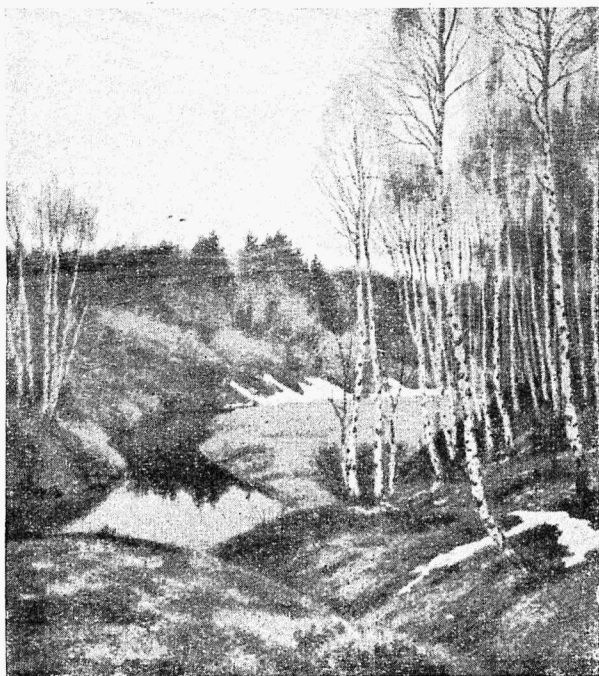
Kõnnin sinirohelise raudroopapaari vahel. Taamal paistab tomatpunane koolimajakatus. Katsun kõndida raudteeroopal, kuid mõne hetke pärast kaotan tasakaalu ja pean astuma tagasi pehmesse liiva. Roobas on libe ja kalossitallad kulunud, või ei oskagi enam, sest pole ju ammu käinud nii. Suvel võin alatise treeningu tõttu küll käia kukkumata paar kilomeetrit roopal jaamast koduni.

Olen jõudnud pööranguputkani, mille lõunaküljel on vihmast uhutud hall pingijupp. Laskun hetkeks sellele.

Päike on üha selginevas taevas muutunud üsna eredaks. Hää on vaadelda päikesest vidus silmadega punatüvelisi männikäharaid soisel raudteeveerel.

Kuski vuristab rähn...

Kröpp — kröpp! kuulub liipripakkudelt, ja putka tagant tuleb lonkival jooksusammul jaamaametniku suur kirju jahikoer.

Kevad.

tunnen ühtlasi, et võimatu on praegu rutata. Sellises meeleolus on aeglane lonkimine kohaseim.

Otse valusalt tundelik on silm ja kõrv kõige ümbritseva vastu. Õhus virvendab palju mitmesuguseid helisid. Metsast kuulub lindude hääliitsusi — hundavad telegraaftraadid... Iga heli puudutab kuulmeid erisuguselt.

Nöks — nõks! ragisevad raudteeroopad. Kuuldub tüminat, üha lähenevat.

Miski sale ja väle väänleb teekännul. Too ju kiirrong!

Meenub, et lastena oli meil omasugustega alati kõva võistlus — kes julgeb rongi tulekul kõige kauemini roobaste vahele jääda. Mäletan, et siis „saavutasin“ sel alal esimesi kohti. Sageli tuli rongijuhil meid tugeva vilega peletada. Selline proovimiskihk vallutab mind nüüdki, kus äsja olen astunud juba üle täisea künnise.

„Kui nüüd süüa jääda,“ mõtlen. Kuid vedurivile uljas huige katkestab mõtte ja kaks sügavat jälge tekib hästirehitsetud pehmesse raudteeveere.

Raginal möödub raudne röövik, paisates näkku tugevat õlisuitsu.

Astun tagasi roobaste vahele ja jatkan minekut veidi kiiremini. Ülesõidukohalt näen inimkogu raudteele pöörduvat. Sellele lähenedes näen tulija ümmaraid sääri ja viluva jununud kingakontsi, neist tunnengi tulija.

See astub üsna kärmesti ja asjalikult liiprilt liiprile, endal nagu roosatab kiirest käigust. Näpu otsas kõlgub ta tühi pudel. „Läheb vist poest petrooli tooma,“ mõtlen.

Möödudes riivab mind uudishimutsev pilk väikesist sagelipilkvaist silmist. Häirib vist teda minu kasutu lonkimine tööpäeval. Sõermeisse poeb odava parafüümi teravat hõngu.

Varsti jõuan ülesõidukohale ja pöördun maanteele, ent seekord on väheks ajaks seda sikit pori.

Kodus ootavad mind imestavad pilgud ja küsimused „raisatud“ poole päeva üle.

Tüdruk Virumaalt.

Ennekuul saan midagi taibatagi, on ta mul kahe küpaga süles ja limpsab sooja roosa keelega üle põse. Huaran tal käppadest.

„Ei tea su nimegi,“ mõtlen.

Koera niiskest pilgust vaatab suur siirus, pruun saba lägub meeldidatavalt. Tunnen, kuidas sisemust läbib soe ja hell viirg.

Aeglaselt vabastab koer oma kõrged ja nõtked käpad ning pöördub raudteele. Putka tagant ilmub pikasääreliste saabaste kompsudes ta lahkeilmeline peremees. Silmates teda jätkab koer lonkivat jooksumammu, tippides märga liiva ümmaraid jälgi.

Vaatan järgi pruunilaigulisele silmapilgusõbrale, endal põsk alles niiske, ja tahtmatult pean naeratama.

Aeglaselt, veidi kõikuval sammul järgneb mees koerale. Pääkeses helgib jahe püssiraud. Tunnen mingit vaistlikku sümpaatiat tolle näiliselt ükskõikse, ent häätatliku ole-musega mehe vastu, kelle suurimaks kireks on hulkuda jahipüssiga mööda metsi ja rabasid.

Varsti laskubki mees oma pruunilaigulise kaaslasega raudteelt mändide vahele. Kuuldub koera rõõmsaid kilgatusi algavast jahilustist.

Pühin sülest kaks liivast jälge ja tõusen. Äkki meenub, et mind oodatakse, pean rututama. Isa ootab ajalehte, õde kirja, ema mind ennast, sest täna on ju tööpäev. Ent

Kas teate, mis on muld?

Muld — see sõna nagu polekski noortele, see nagu tähendaks midagi vana ja kaduvat. Aga mullas peab siiski elujõudu ja loovat energiat olema, egas säält muidu kevadel niipalju taimeidusid tärkaks. Ja kui pisut mõtleme: mis on siis meile suuremaks elu kandepinnaks kui muld? Isegi linlane ei pääse ju mööda mulla mõjuvõimust.

Põllumees tunneb mulla tähtsust ja vägevat jõudu ning teab, et muld polegi nii lihtne ega surnud asi, nagu see vahest pääliskaudselt paistab. Muld on isegi tujukas ja pentsik, ja temaga tuleb väga targalt ja kaalutult talitada, et mulla jõudu endale kasulikuks teha. Vanasõnagi ütleb, et kui narrid põldu (mulda) üks kord, narrib see sind üheksa korda vastu.

Muld pole mitte ainult surnud mineraalide kogu, vaid mullas sünnivad ka keerulised protsessid ja eluavaldused — mullas on elu. Miljoneid nägematuid pisilasi ja tuhandeid nähtavaid putukaid ning loomi elutseb mullas, ja kõik nad mõjutavad ühel või teisel viisil mulla omadusi ja olukordi. Et mulda õigesti käidelda, selleks tuleb tunda kõiki neid tegureid. Kuigi me igakord silmaga ei

näe, mis sünnib mullas, saame siiski tema saladustesse tungida.

Kui meil pole selge, missuguses seisukorras on muld ja missugusesse seisukorda me teda maaharimise töödega tahame viia, siis pole meil võimalik õigesti ja vigadeta oma töid juhtida ja korraldada.

Mullaharimine pole mitte paljas tehniline töö, vaid siin on tarvis oskust, et teeksim just seda, mida põld nõuab.

Vaatleme lähemalt mulla koosseisu. Mulla päämised osad on: 1) mulla mineraalosa, 2) mulla orgaaniline aine (huumus), 3) mullas olev vesi, 4) mullas olev õhk ja 5) mikroorganismid mullas. Mulla ehitus sarnaneb piltlikult öeldes kivihunnikuga. Mida väiksemad on osakesed, seda tihedam on muld. Mulla ehituse või struktuuri kujunemisel on tähtsad kõik ülalloeeldud mullaosised. Mulla mineraalosa on väga mitmesuguse suurusega, alates suuremaist kruusakividest ja lõpetades kõige väiksemate saviterakestega, mille läbimõõt on mõni tuhandik või koguni kümnetuhandik millimeetrit.

Savimullaks loetakse seesugust mul-

Akadeemik Bergholz „Maastik“.

da, kus vähem kui 0,02-mm läbimõõduga osi on üle 50% mulla mineraalainest.

Liivmullaks loetakse mulda, kus niisama suuri osi on vähem kui 15%. Mulla struktuurile mõjub väga palju mullaosakeste suurus. Nii on ju savimuld väga tihe ja plink ning raske harida, kuna liivmuld jälle vastupidi, on kohedam ja kergem.

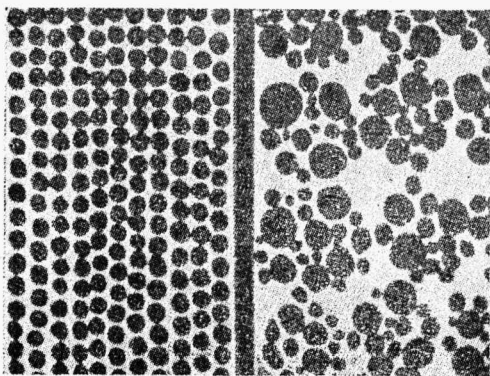
Savimuld on tihe ja plink siis, kui mullaosakesed on kõik üksikult; siis nad jätavad vähe vaheruumi ja kleepuvad tihedalt kokku. Maaharimisega püüamegi mulda kohendada ja tema struktuuri parandada. Kui muld sisaldab tublisti huumust ja õhku, siis ei lähe ta väga plingiks ega kõvaks, kuna mulla väikesed mineraaliosad moodustavad omavahel liitudes suuremad mullaterad, millel rohkem vaheruumi — siis on muld sõmeralise struktuuriga. Seda püüamegi maaharimisega alati saavutada, kuna selline muld on taimekasvule kõige soodsam.

Mulla struktuuril ja mulla mineraalosade suurusel on väga suur tähtsus, kuna sellest on olemas mulla sobivus taimekasvuks.

Kõigepäält peab mullas alati niipalju niiskust olema, et sellest jatkaks taimekasvuks.

Vee liikumise korraldamine on tähtsamaid põllumehe ülesandeid maaharimisel.

Vesi peatub mullas mullaosakeste pinnal õhukese kihina. Mullad on mitmesuguse veemahutusega ja mitmesuguse vee kinnipidamise võimega. Kuna vesi peatub mulla mineraalaterakeste pinnal, siis — mida peenem muld, seda suurem on mullaosakeste pindala ja seda suurem ka mulla veemahutuse võime. Savimuld on seetõttu suurema veemahutuse võimega kui liivamuld. Ka õhukuivas mullas on selle terakeste välispind kaetud õhukese veekirmega, mida nimetatakse hügrokoopseks veeks. Hügrokoopset vett aga taimed mullast kätte ei saa. Taimedele on omastatav väikestes mulla vaheruumides — kapillaarides olev vesi. Kapillaarvee hulk ja liikumine on taimekasvu

Vasakul üksikteralise, paremal sõmera mulla struktuur.

seisukohalt väga tähtis. Kapillaarvesi võib liikuda igas suunas kuivemast kohast niiskemasse. Peeneteralises mullas on veetõusu kõrgus alt üles kuni 70 sm, jämedas liivas aga kuni 40 sm. Nii võib taim savimaas hulga sügavamalt vett saada kui liivmaas.

Mulla veemaht, s. o. kuipalju muld enesest üldse suudab vett kinni hoida, on olemas samuti mulla huumusesisaldusest kui ka mulla-terakeste suurusel. Nii võib savimuld kuni 80% ja liivmuld kuni 20% omaenda kaalust vett kinni hoida. Kui kogu mullaosakestevaheline ruum on veega täidetud, siis puudub mullas õhk täiesti. Taimekasvu seisukohalt peab jääma ruumi ka õhule. Õhk on vajalik taimede juurtele ja pisilaste elustamiseks mullas.

Mulla õõnruumi suurus on olemas mulla lõimisest (mullaterakeste koostisest) ja paljust teistest teguritest.

Nii on leitud, et 0,5—1 mm jämeduste teradega mullas on õõnruum 50% mullamaahust. Jämedamateralisel on see % väiksem ja peenemal suurem.

Nii võib arvata, et keskmises saviliivmullas on õõnruum 40—50% mahust. Sellest õõnruumist peaks teadlaste arvates pool olema õhuga ja pool veega täidetud, siis olevat see taimekasvule kõige soodsam. Nõnda et ühes liitris mullas peaks olema ruumi $\frac{1}{4}$ liitri veele ja $\frac{1}{4}$ liitri õhule. Sellisel peaks muld 1 hektaril 10 sm paksuses kihis sisaldama $\frac{1}{4}$ miljonit liitrit vett.

Tegelikult on veehulk mullas muidugi oludele vastavalt mitmesugune. Sademetest tuleb vett juure ja auramise ning taimede tarvitamise teel seda alatasa väheneb. Vee tarve taimekasvule on aga suur. Nii vajab 1 ha teravilja keskmise saagi tootmiseks kuni 1,5 miljonit liitrit vett. Kuigi sademeid on vastavas hulgas, siis ei saa taimed ometi kõike sademete vett kasutada, kuna osa aurab otse õhku ja osa kas pinnalt ära voolab või valgub sügavale põhja. Taimekasvule on kasulik ainult see osa vett, mida muld suudab oma kapillaarides alal hoida. Sellest tingitult ongi mulla struktuur äärmiselt tähtis. Teame ju, et vesi liigub ainult mööda kapillaarkäike. Paras niiskus ja tarviline hulk õhku mullas, need on määravad tegurid mullapisikute eluks. Liiga kuivas kui ka õnuvaeses mullas on pisikute arenemine takistatud. Pisikute (bakterite) olemasolu mullas on aga väga tähtis taimekasvule, kuna nende mõjul muutub hulk taimetoitaineid mullas taimedele kättesaadavaks. Ka elutsevad bakterid liblikõieliste juuremügarail, kus nad soovad õhulämmastikku ja teevad selle taimedele kasutatavaks.

Nii näeme, et põllumehele tuleb mulla-
harimisel arvestada üsna paljusid asjaolu-
sid, et oma tööga õiget sihti tabada.

Kuidas aga mulla-
harimist tegelikult teos-
tada, sellest edaspidi. Agr. R. Leetoja.

Arkna 2-he a. põllutöökooli I klassi

võetakse vastu meesõpilasi, kes vähemalt 16 a. vanad, algkooli lõpetanud ja 1 a. töötanud talus.

Õppetöö algus on oktoobri keskpaigas ja lõpp aprilli lõpus. Suvise põllutöö praktika võib õpilane sooritada kas praktikatalus või kodutalus.

Õppemaksu koolis ei ole. Eluruumid iga 3—4 õpilase kohta tuba ühes siseseseade, kütte ja valgustusega, on tasuta. Toitlustamine toimub õpilaste toitlusühisuse kaudu ja maksab tegelelike kulude ulatuses 12—14 kr. kuus. Õpperaamatute ja -tarvete ostmiseks kulub aastas 20 kr. ümber.

Toetus-laenufondist on võimalik õpilastel saada protsendita pikaajalist laenu ja kehvematel toetust.

Sisseastumise sooviavaldused ühes elulookirjelduse ja haridustunnistusega esitada koolijuhatajale.

Address: Rakvere, postkast 50, telefon 2-79.
Koolijuhataja.

Türi aianduskooli

esimesse klassi võivad astuda kõik 6-klassilise algkooli lõpetanud poeg- ja tütarlapsed.

Vastuvõtmisel korraldatakse katsed eesti keeles ja matemaatikas algkooli kursuse ulatuses, võttes arvele ka algkooli lõputunnistuse hindet, üldist õpilase arengut ja sobivust aianduse kutsealale.

Käesoleva aasta kevadel toimub vastuvõtmine 8. ja 9. juunil kell 9 hommikul. Kui vabu kohti üle jääb, siis ka sügisel 29. ja 30. augustil. Õppetöö esimeses klassis algab 1. sept. Õppemaks on Kr. 15.— semestris ja maksatakse kahes osas. Kehvemad ja püüdlit õpilased vabastatakse õppemaksust ja võimaldatakse laenu õpilaste toetuslaenu fondist.

Täpsemaid andmeid kooli kohta saadab kool välja hinnata igale nõudjale.

Kooli address: Türi, S. Pärnu tn. 10, telefon Türi 54.
Koolijuhataja.

Vaeküla 2. a. eritüübilisesse põllunduskooli ja 1. a. karjatalitajatekooli

võetakse vastu õpilasi, kes 16 a. vanad ja 6-e kl. algkooli haridusega.

Õppetöö algab oktoobri keskel. Õpilased teevad kooli majapidamises tööd ja saavad selle eest vastava tasu.

Õppetöös pannakse erilist rõhku tööoskusele ja tööjuhtimisele. Lõpetajatele muretsetakse kooli poolt teenistuskohad.

Sooviavaldused ühes: 1) hariduse-, 2) perekonnaseisu- ja 3) põllutööoskuse tunnistustega esitada koolide juhatajale addressil: Vaeküla ag.

Koolidejuhataja.

Orgita Kodumajanduskool annab

praktilisi oskusi ja teadmisi õpilastele, tulevastele perenaistele-emadele, edukaks kodumajapidamiseks.

Kooli võetakse vastu tütarlapsi, kes vähemalt 16 aastat vanad ja lõpetanud algkooli.

Õppetöö algab 15. jaanuaril ja kestab 42 nädalat. Suvel on heinaajal 3-nädalane vaheaeg.

Õppemaksu koolis ei ole. Tasuta on ka korter, küte ja valgustus. Toitlustus maksab kooli internaadis Kr. 14.—kuus.

Käsitööd valmistavad õpilased endale.

Orgita K. K. asub Tallinn—Pärnu suurmaantee ääres Märjamaa alevi juures; raudtee jaamast 3 km. eemal.

Postiaadress on: Orgita kodum. kool. Märjamaa.

Kõik noored tulge

Särevere

Kodumajanduskooli!

Õpilaste vastuvõtmine on alanud. Vastu võetakse tütarlapsi, kes 16 a. vanad. Koolis on korter sisustusega, kütte ja valgustusega tasuta ülespidamine 15 kr. kuus, mida võib tasuda ka natuuras.

Kooli sisseastuda soovijail saata koolile sisseastumise avaldus ja algkooli lõputunnistus. Aadr.: Särevere Kodumajanduskool. T ü r i. Telef. Türi 69.

Koolijuhataja.

Eesti Aleksandri Põllunduskeskkooli

võetakse vastu õpilasi, kes vähemalt 16 aastat vanad ja vähemalt 6-e kl. algkooli lõpetanud. Kevadised vastuvõtmise katsed matemaatikas ja eesti keeles 6. kl. algkooli õppekava ulatuses on 7. juunil s. a. kell 10 Olustveres.

Sooviavaldused kooli astumiseks saata koolijuhatajale, juurde lisades sünni- ja viimast koolitunnistust.

Eesti Aleksandri Põllunduskeskkool, Olustvere ag.

Vahi koolid

1. Kaheaastane põllutöökool.
2. Kaheaastane aianduskool.

Õpilaste vastuvõtmine alanud. Nõuetav eelharidus -- 6-e kl. algkool. Vanuse alamäär 16 aastat. Aianduseelpraktika aianduskooli astujaile avatud.

Lähemaid teateid saab tingimuste kohta koolijuhatajalt, aadr. Tartu p. k. 39, tel. 2-54.

Helme

põllutöökooli

võetakse vastu õpilasi mõlemast soost. Õppetöö algus 15. oktoobrist.

Sooviavaldused saata aadr. Tõrva, Helme põllutöökool

Koolijuhataja.

Võetakse

Väimela Põllutöökooli

uusi õpilasi algkooli haridusega vähemalt 16 a. vanad. Kursus kaks talvet 11. okt. — 15. maini. Õpetus, korter, küte ja valgustus tasuta. Toitus kooli ühisköögis 30—40 snt. päevas. Edasiõppimise võimalus kontr. ass. koolis ja keskpõllutöökoolis.

Koolijuhataja.

Õppeasutus maanoortele-tütarlastele.

AMBLA KODUNDUSKESKKOOL

Õppeaja kestvus 3 a. Lõpetajatel võimalik edasipääs kõrgematesse koolidesse. Kooli juures internaat.

Vastuvõtmise katsed eesti keeles ja matemaatikas, algkooli kursuse ulatuses, on 8. juunil s. a. algusega kell ½12 päeval.

Kooli astuda soovijail esitada sooviv avaldus ühes algkooli lõputunnistusega koolijuhataja nimele hiljemalt 5. juuniks 1938. a.

Aadress: Ambla. Telefon Ambla 43.

Koolijuhataja.

Õisu Piimandusinstituudi

juures töötavad järgmised koolid:

1) Piimanduskool — meierite ettevalmistamiseks võitööstuse alal.

2) Piimanduskooli juustnikkude eriklass — meierite ettevalmistamiseks juustutööstuse alal.

Piimanduskooli ja juustnikkude eriklassi võetakse vastu mees-isikuid, kel on 6-kl. algkooli haridus ja vähemalt 2-a. eelpraktika piimatööstuses. Õpetus kestab 2 aastat.

3) Piimanduskooli koorejaama juhatajate eriklass — meieri-abide ja koorejaama juhatajate ettevalmistamiseks.

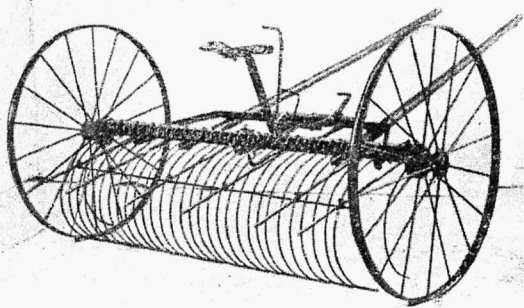
Vastu võetakse isikuid mõlemast soost 6-kl. algkooli haridusega ja vähemalt 1-a. eelpraktikaga. Õpetus kestab 1 a. Õppemaksu ei ole. Suvekuudel on tasuta ülalpidamine instituudi poolt.

4) Karjatalitajate kool — õppinud karjatalitajate ettevalmistamiseks. Kooli lõpetajail on võimaldatud edasiõppida kontrollassistendite koolis.

Vastu võetakse isikuid mõlemast soost 6-kl. algkooli haridusega. Vanadus mitte alla 18 a. Õpetus kestab 1 aasta. Õppemaksu ei ole. Õpilased saavad aasta läbi tasuta ülalpidamise.

Lähemaid teateid annab Õisu Piimandusinstituut, aadress Õisu p.-ag.

Märkus: Piimanduse ja karjamajanduse alal on teenistuskohad alati saadaval.

Korralik ja kerge maaharimine
on põllumehele kindlustatud,
kui ta endale mureteb

A/S. Franz Krull'i
põllutööriista,

sest **vanima tehase** sel
alal omab ta

- Pikaajsed kogemused
- Moodsa sisseade
- Tiheda side välismaa suur-
firmadega parima materjali
muresemiseks.

Igale A-S. FRANZ KRULL'i põllutööriistale
on ette nähtud tehase VASTUTUSTÄHT.

Uudis! Kõik adrad lihvitud ja
poleeritud hõlmadega.

Müük üle maa põllutööriistade kauplustes.

Draegune aeg
toob igapäev suuri uudiseid

Tellige veel täna „UUS EESTI“

ja Teile tuuakse igapäev koju rohkesti lähtsaid uudiseid kogu maailmast

Töökorraldusest noorsoo-organisatsioonides.

F. Roose, Haridusministeeriumi noortesekretär.

(Järg.)

2. Üldiste ettevõtete, mis üksikule toimkonnale või osakonnale käiks ülejõu, organiseerimine ja vastavate toimkondade ja osakondade rakendamise ühe või teise osa täitmiseks selles üldettevõttes.

3. Väiksemasis organisatsioonides tuleb juhatusel täita ka mõne toimkonna või koguni toimkondade ülesandeid.

Tiheda kontakti saavutamiseks juhatuse, toimkondade ja osakondade vahel võtku viimaste esindajad osa juhatuse tööst ning koosolekuist.

Korraldades nii tegevust organisatsioonis ei loo me siin mitte ainult suuremat sihikindlust töös, vaid rakendame ka enam noori aktiivsele kaastööle ning vähendame seega suurel määral passiivset elementi meie noorsoo-organisatsioonide liikmeskonnas.

Rakendades enam noori tegevusse langeb üksiku juhtiva noore töökoorem. On võimalik enam tegevusalasid harrastada ja mis veel olulisem: ülesandeid ning tegevust on võimalik paremini ette valmistada. Hästi ettevalmistatud ja korraldatud tegevus ei arenda tugevasti mitte ükski korraldajaid, vaid äratab ka teistes huvi ning toob eluvest organisatsiooni tegevusse ning ellu.

Millise kuju töökorraldus kusagil noorsoo-organisatsioonis omab, see oleneb suurel määral vastava organisatsiooni perekusest. Suurema organisatsiooni tegevust on võimalik täiuslikumalt välja arendada. Siin on võimalik rakendada kõik esimese rühma tegevusalad ja harrastada paljusid ka teise rühma kuuluvaist. Mida liikmetevaesem organisatsioon, seda kokkuhoidlikumalt peab ta oma tegevust korraldama ja seda enam pääsegu siin esile esimesse rühma kuuluvad tegevusalad ja neistki ainult olulisemad.

Üldiselt võib väita, et liikmete vähesus pole organisatsioonile tunduvas takistuseks tegutsemisel, kui ainult õnestub leida sobiv töökorraldus. Nii võib juba 10—15 liikmega küllalt hästi töötada. Mõnes suhtes on väike liikmete arv koguni hääl, sest siis on võimalik võrdlemisi kergesti igapäeva neist tihedat kontakti luua.

Kõige selle juures kerkib ühe raskusena esile küsimus: kust võtta tarvilikke juhte?

Juhtide pöud meie noorsoo-organisatsioonides on tänapäeval üldine ja kõikjal tehakse pingutusi, et sellest üle saada. On peetud terve rida kursusi juhtidele ja kavatsetakse järjest pidada uusi. Sel alal on kursuste kaudu mõndagi juba ära tehtud. Ometi ei pruugi juhtide kasvatamisel kohapääl lootma jääda ainult üksik säärasele kursustele, vaid kasutatagu selle kõrval kõiki teisigi võimalusi. Seda eriti kohtades, kust pääs kursustele raske.

Peetagu silmas, et töö ise kasvatab tegijat. Asutagu ülesande juure julgesti, võetagu lahendamiseks algul lihtsamad küsimused ja kui leidub tahet ning püsivust, siis võib enamikul juhtudel kindel olla saavutatavas edus.

Selles küsimuses peavad paljudel juhtudel ümber mõtlema ka vanemad juhid organisatsioonides. On väga sageli esinev nähe, et mõni juhtiv jõud püüab ainult üksi terve töö ära teha, pidades silmas põhimõtet, et kui ise teed, siis on see ka tehtud. Ta püüab nii olla kogu tegevuse A ja O. Teised tulevad ja aina söövad valmisnäritud toitu.

Samal ajal näeme aga organisatsiooni liikmeskonda kuuluvat küllalt parajaid noori, keda oleks võimalik rakendada tegevusse. Nüüd on nad aga suurelt osalt ainult päälvatjad. Nüi kaob neil peagi huvi organisatsiooni tegevuse vastu veel enne kui nad õieti selle tegevusega lähemalt kokku on puutunud.

Juhtide hooleks ja mureks olgu noori tegevusse rakendada, neile jõukohaseid ülesandeid anda, võimaluse korral neid vastavale kursustele saata ning nii hoolitseda oma järelkasvu eest. Ei pruugi seejuures karta enesele konkurentsi nooremate juhtide poolt! Organisatsiooni tegevust on võimalik muuta nii mitmekülgeks ja rikkalikuks, et siin jätkub tööd kõigile, kel selleks eeldusi.

Enesestmõistetavalt tuleb noortele juhtidele anda algul kergemaid ülesandeid. Õnnestumisel aga asutagu järjest raskemate juure. Selle kõrval leitagu võimalusi artutada ebaõnnestumise põhjusi. Nii kasvata me noortes enesetunnet ja -usaldust. Ei pruugi kahelda, et asja õigesti korraldades loome soodsad võimalused noorte juhtide juurekasvuks.

Kursuste kaudu võiks säärasele noorele juhile pakkuda juba täiendavaid, mitte aga enam algteadmisi.

Lõpetades käesolevat kirjutust olgu veel kord esile tõstetud olulisemad mõtted sellest:

- 1) noorsoo-organisatsioon loogu võimalusi väga mitmekesiseks tegevuseks;
- 2) tehtagu vahet nende tegevusalade, mis on tarvilikud igale noorele ja nende vahel, mis on vajalikud ainult vähestele vastavale huve ning andeid omavaile;
- 3) esimese rühma kuuluvate tegevusalade harrastamine antagu toimkondade või vastavate alajuhtide kätte, teise rühma kuuluvad tegevusalad jäägu erilise liikmeskonnaga osakondade või tegevusharude harrastada;
- 4) iga noorsoo-organisatsioon püüdku esimesse rühma kuuluvaist tegevusaladest harrastada võimalikult kõiki.

Maanoorte organisatsioonide tegevus 1937. a.

Põllutöökojale esitas tegevusaruandeid 1937. aasta kohta kokku 250 maanoorte-organisatsiooni: Virumaalt 30, Järvamaalt 18, Harjumaalt 16, Läänemaalt 23, Saaremaalt 40, Pärnumaalt 21, Viljandimaalt 13, Tartumaalt 41, Valgamaalt 10, Võrumaalt 24 ja Petserimaalt 14.

Selgest nähtub, et maanoorte-organisatsioonide võrk on tihedaim Tartumaal, Saaremaal ja Virumaal. Kohati on neis maakondades juba välja kujunenud normaalne organisatsioonide võrk, nii et pole tarvidust enam uusi maanoorterlinge juure asutada.

Liikmeid oli aruandeid esitanud organisatsioonides kokku 7785, neist poisse 4414 ja tütarlapsi 3371. Keskmiselt tuli ühe organisatsiooni kohta 31 liiget. Kõige suuremas organisatsioonis oli 97, kõige väiksemas 10 liiget. Organiseeritud maanoorte üldarv oli kõige suurem Saaremaal — 1395, sellele järgneb Tartumaa — 1155 liikmega.

Maanoorte-organisatsioonide liikmeid oli alla 20 a. vanause 5120 ehk 66% liikmete üldarvust. 1936. a. oli see 61%; seega on aasta jooksul häid tulemusi annud püüe organiseerida maanoorteritingidesse suuremal määral just nooremaid liikmeid.

Liikmete arv vanusaastate järgi kuni 20 a. oli järgmine: alla 10-a. — 2, 10-a. — 9, 11-a. — 42, 12-a. — 137, 13-a. — 251, 14-a. — 514, 15-a. — 784, 16-a. — 922, 17-a. — 883, 18-a. — 854, 19-a. — 724.

Seega moodustavad maanoorteritingide liikmespere päämiselt algkoolist lahkunud noored, kes astuvad maanoorteringi kohe pärast kooli lõpetamist.

Koduseid tegelikke tööülesandeid teostas 1937. a. 2285 liiget. Noorte käes oli harida nende tööettevõtetes kokku 271 hektari maad; sellest põllu all 158 ha, aia all 101 ha ja rohu-

maade all 14 ha. Aias kasvatati päämiselt kõõgilja, selle kõrval hoolitseti ka vanemate viljapuude eest, rajati puukoole ja kasvatati marju. Põllul kasvatati mitmesuguseid kultuure, nagu juurvilja, nisu ja lina ning korraldati katseid üksikute põldviljade sortide võrdlemiseks ja mitmesuguste väetiste mõju uurimiseks. Rohumaadel korraldati väetuskatseid.

Koduloomi oli noortel kasvamas: hobuseid 5, veiseid 249, lambaid 19, sigu 231, kodujäneseid 314, kodulinde 3516 ja mesilaspeserid 791. Loomakasvatuse aladest on noortele jõukohasemad need, kus on tarvis vähem algkapitali, kus kapitali ringkäik kiire ja kus noored saavad ise kõik tööd isiklikult ära teha, nagu linnukasvatus, mesilastepidamine jne.

Tegelike oskuste omandamiseks korraldasid maanoorterigid asjatundjate juhatusel 186 kursust, millest võttis osa 1772 noort. Töösõkuste õhutamiseks ja osavamate noorte esiletoetamiseks korraldati 191 töövõistlust, millest võttis osa 1071 noort. Oma töötulemustega esines põllumajanduse näitustel 500 noort.

Silmaringi laiendamiseks korraldati eeskujutaludesse 143 õppereisi, millest võttis osa 1623 noort.

Enesereendamise otstarbel esines töökoosolekuil referaatidega 1445 noort, õpiringilisest tööst võttis osa 1864 noort.

Põllu- ja kodumajanduse alal uudsete võtete levitamiseks, maanoorte-liikumise mõtte tutvustamiseks külaühiskonnas ja mitmesuguste tähtpäevade mälestamiseks korraldati maanoorteritingide poolt 140 päeva, 187 aktust, 29 näitekohust ja 337 pidu.

Töö ja asjaajamise korraldamiseks peeti maanoorteritingides 1160 üld-, 1603 juhatuse ja 1066 muud koosolekut. Koosolekute juhatamisest võttis osa 1690 ja protokollim. 1787 noort.

Alatskivi konvendi maanoorte juhid täienduskursuse puhul.

Seemnevilja puhtimise võistlus.

Seemnevilja puhtimine — puhastamine mürkainete abil mitmesugustest haigusidudest ei ole meil põllumeeste peres seni küllaldaselt levinud. On kindlaks tehtud, et seemnevilja puhtimise abil saaksime tõsta teravilja-saake ümmarguselt 10% võrra, kusjuures puhimiskulud on võrdlemisi väikesed, 3—4 krooni ümber hektaari kohta ehk 0,3 senti loodetava saagi kg kohta.

Väga kõrge põllukultuuriga maades puhitakse üle 90% kogu külvatavast seemneviljast, meil aga tehakse seda väga piiratult, vahest ainult mõne %-i ulatuses.

Et seemnevilja puhtimine põllumeeste hulgas tarvilisel määral edeneks, selleks on käesoleval aastal puhtimise propaganda tööle rakendatud 70 maanoorteringi. 20 maanoorte-

ringile on Põllutöökoja poolt välja antud kuivpuhtimisaparaadid „Krat“ ja 1 kg „Ceresani“, millest jätkub 500 kg seemnevilja puhtimiseks. 50 maanoorteringi sai märgpuhtimisvahenditest 100 g „Germisani“, millest jätkub 200 kg külvisseemne puhtimiseks. Puhtimisaparaadid ja vahendid jaotati maakondades maakonsulentide ja maanoorte-instruktorite poolt tugevamate maanoorteringide vahel.

Seemnevilja puhtimine maanoorteringides toimub võistluse põhimõttel. Hindamisel võetakse aluseks maanoorteringi piirkonnas puhitud seemnevilja hulk.

Registreerimislehtedele märgitakse eraldi puhitud suvi- ja talivilja seeme.

Kuivpuhtimisaparaadid „Krat“ jäävad maanoorteringide omanduseks, kui nad suudavad hiljemalt 1. novembriks s. a. puhtida 2000 kg seemnevilja.

Kolm niisutusviisilt puhtimisega esimesele kohale tulnud maanoorteringi saavad autasuks kiirpuhtimisaparaadid „Priimus“, mille hind on 60 kr., teistele ringidele on võimalik anda puhtimisvahendeid, kirjandust jne.

Maanoorteringidele on saadetud veel tasuta kirjandust Taimekaitseameti ja Taimahaiguste Katsejaama poolt, kus selgitatakse üksikasjaliselt puhtimise otstarvet ja tehnikat. Esijoonel soovitatatakse puhtida suvinisu ja odra ning taliviljade seemet, sest siin on tasuvus kõige kindlam.

Eeloleval hooajal loodetakse maanoorteringide kaudu üle riigi puhtida vähemalt 200 tonni seemnevilja. Loodetav saagitõus puhitud seemneviljaga põldudel oleks 100 tonni, mille rahaline väärtus on 1½—2 miljonit senti.

Maanoorte-organisatsioonidele kuuluvais raamatukogudes oli 7613 köidet raamatuid. Lugemislauadadele oli tellitud 480 ajakirja ja 52 ajalehte. Omi ajakirju toimetati ja anti välja 36 organisatsioonis.

Maanoorte-organisatsioonidel oli 1937. a. tulusid kokku 13 437,12 kr. Sissetulekuid saadi: liikmemaksudest 1908,36, oma ettevõtetest 8890,49, rahalistest toetustest 2027,97 ja muudest toetustest 609,30 kr.

Maanoorte-organisatsioonides oli 1937. a. juhtival kohal 878 noort ja 762 täiskasvanut. See näitab, et erilist rõhku on pandud ka noorte ettevalmistamiseks juhtideks. Täiskasvanud on ringivanemateks, tegevusharude juhtideks ja osalt ka juhatusliikmeteks. Nende kõrval ja järelevalvel töötavad noored, õppides praktiliselt juhioskusi.

Panna Maanoorteringi juhte ja liikmeid.

Ernst Säreava 70-aastane.

Ernst Säreava (Peterson).

29. aprillil s. a. astus eesti kirjanduse silmapaistvamaid kujusid läinud sajandist, eesti naturalismi ja realismi algatajaid Ernst Säreava (Peterson) üle 70-nda eluaasta läve. Seni on ikka olnud põhjust kurta, et Ernst Säreava ei ole pääsnud oma koguloominguga üldse nüüdispölvete ette, vaid on jäänud maetuks ajalehtede ja ajakirjade ajaloo-tolmu, kust see on üldsusele kättesaamatu. Nüüd kaob selleks põhjus, sest „Loodus“ on otsustanud astuda õnneliku sammu, anda välja 3-köitelise E. Säreava loomingu kogutoodangu, mis sisaldab kõik Säreava tööd. Paljud neist ilmuvad raamatus üldse esmakordselt ning kogu väljaanne kujuneb väärtuslikuks kingiks kogu rahvale. Väga palju sääl ilmuvast pääseb esmakordselt nüüdispölvete ette.

Ernst Säreava oli see, kes näitas raskeil aegadel näpuga meie rahva rõhujale ning asus oma loomingu nõudma õigusi ja elamisvõimalusi töötavatele ja maad harivaile eestlasele. Säreava loomingu oli see, mis pani üle maa helisema teadmise: rahval on paisid seljas ja marjad silmas, kuid puuduvad abistajad, sest kõik, kes selleks seatud, lükkavad viletsust pigemini tagant järele. Tulge ometi appi!

Kui varemalt oli lauldud laanelillekestele ja ülistatud tsaari, siis Säreava läks julgesti asja tuuma juure ja näitas kätte õiged vead. Köhklemata asus ta lõhkuma vana ja pehkinut, ehitades samas hoolega uut ja paremat. Ta ei taotelnud seda romantika ega magusa lüürikaga, vaid karmi tõsiolude väljatõstmisega — realismiga ja naturalismiga, luues uut voolu meie kirjandusse, millele leidis hiljemini pikk rida jätkajaid. Maaelu, seltskondlik tegevus, naisõiguslus, vallasemade küsimus, hinge karjaste, usu- ja kiriku elu — need leidsid Säreava teostes kõigile mõisteta- vat ja lähedast käsitlust, ning seda säärase klassikalise selguse ja ületamatusega, et tänapäeval, kirjanduse tohtu arengu järele, võib tõsiselt imestada Säreava kristallpuhast avaldusvormi, leidmata meie nüüdisaja kirjandusest võrreldavaid, või ületavaid teoseid, kuigi ainevald tihti on sama. Rahva seljas olevaid paiseid arstime ka tänapäeval, otsime tõverakukesti ja püüame leida neile ravimit. Üks kirjanik teise järele leiutab ja avastab siin uusi võitlusteid. Kuid kas teeb seda keegi nii õnnestunult ja julgesti, nagu Ernst Säreava, kelle loomingu praegu, autori elutee 70-ndat posti ületades, on niisama väärtuslik kui ilmu- des? Ja kas kõik loomingu püsivad nii, aastakümneid?

Seesugust loomingu on võimelised andma ainult üksikud kirjanikud.

Säreava teostest on ainult 5—6 raamatu- tena olnud seni kättesaadavad üldsusele, ainult nende varal oleme õppinud hindama ta geeniusi — nüüd on needki müügil lõppenud. Üle 20 väärtusliku töö ilmus aga esmakord- selt kuski ajalehes või ajakirjas ja sinna nad jäid, kuni need pikki aegu tagasi ilmunud väärtteosed toodi nüüd rahva ette. See on õnnelik samm, ning maanoored, üldse noored, kuid samuti ka kõik vanemad, teeksid õigesti, muretsedes kogu Säreava klassikalise loomingu. See loomingu väärrib seda. Pikemat aega on autor vaikinud, kuid kas ta vaikib alati, on kaheldav. Sellel, mis tal ütelda elunähetele kohta praegu, on aga kahtlemata tihe side sellega, mis ta on ütelnud varemalt. Neid seisukohti peaks tundma tervikuna, sest nende- ga ehitatakse uut ja paremat. Maksta 12 krooni üle 1300-leheküljelise väärtusliku teos- tekogu eest ei ole palju, kui on juttu Säreava loomingu. Õppida Säreava 70. sünnipäeva puhul tundma ta loomingu — see on parim, mida saame ja võime. See on parim ka meie enestele ja meie teadmistele. Ning parem kui autori lühisõnalise eluloo tundmine.

Johannes Kaup.

Avalik kiri Haljamaa Lindale.

„Tõusvas Nooruses“ nr. 4 s. a.
ilmunud artikli puhul „Haljamaa
Lindal olid külalised“.

Armas neuu Linda! Luba, et ennast Sulle tutvustan: olen Sinu tulevane äiaataat Mulgivere Toomas, ja jonnakas mees, Sinu arvates vististi natuke napakas, kuid siiski mitte päris loll; pisut jäme, aga siiski üsna kõhn, kelle kõht ei saa iialgi täis ja kes üksipäini sööb tühjaks terve kompanii supikatla. Miks nii? küsid Sina, neuu Linda. Vaat sellepärast, et olen vana soldat, kes on läbi käinud Mandžuuria, Karpaadid, Ida-Preisi, Saksa-maa vangilaagrid, Võru, Petseri, Paju, Narva-tagused, ja riste on mul rinnas kui sinul sibulaid peenras. Nüüd olen asunik Mulgiveres, elan karjaköögis otse sealauda kõrval, ja igakord kui mu Liiso läheb oma pasteldega lauta, kargavad säält sisse kaks musta lambatalle — Kiimu ja Musti, tulevad laua juure, hüppavad mulle püsti süle ja nõuavad määgides leiba ega hooli midagi sellest, et „ilusad läikivad siledad linased suurätid“ laual puuduvad.

Eide Liiso tervis on üsna otsas ja nüüd ajasin poja kosja, et saaks majja uue perenaise, sest va tõprad tahavad nussa, seapõrsad sööta ja majatalitused jäävad lohakile. Poiss mulle siis ütleski, et tema kosib Sind, Haljamaa Linda, kuna mina järele soovitasin kosida Ussisugu Maret. Poiss aga punnib vastu, sest Maret olevat hirmus mürgine.

Noojah, las aga kosib, ega minul midagi ütelda ole, — mina ju Sind kosida ei saa — va Mulgivere Liiso oma pasteldega elab veel. Aga minul ja Liisol on päris hirm, et kui Linda tuleb perenaiseks ja katab „lihtsalt, õigesti ja korralikult“ pühadelaua mitme noa, kahvli ja lusikaga ning kui siis Kiimu ja Musti kargavad järsku tuppa, kisuvad laudlina kõigi taldrikutega, nugadega, kahvlitega ja lusikatega plärinal põrandale — seda kahju ja meelepaha, mis siis küll tuleb! Poiss mind siis aga rahustas, et tema äiaataadil — Sinu isal — olevat kaasavaraks niipalju raha anda, et tema ehitab uue eraldi elumaja ja mina oma Liisoga võivat siis oma Kiimude ja Mustidega karjakööki jääda. See mõte on küll suurepärane — kes siis raha ära põlgab, liiatigi veel va Mulgivere Toomas, kes rahahunniku eest müüks oma hingeõnnistuse. Aga siis läheks asi Mulgiveres päris hulluks: usk rumalusse asuks majja. Kujuta endale ikka ette ka seda, kus mina, Mulgivere Toomas, oma Liisoga elame kasimata karjaköögis ja noorrahvas — Sina, Linda, ja minu poeg, noor Mulgivere pere-

ju oma mahorkakotiga, piibunosuga ja õllemees — elaksid palees „lihtsa, õigesti ja korralikult“ kaetud pühadelaua taga! Mina toobiga (mis hirmsasti vahutab!) sinna lauda ei kõlbaks ja kindlasti ei lasekski Sina mind sinna lauda... Tead, Linda, mina, vana Mulgivere Toomas, peksaksin Sind otsemat teed kõige Sinu mehega Mulgiverest välja ja müüksin talu maha, sest mina ennast vanas eas nii alandada ei lase, et mina oma lastega ühte lauda söömagi ei kõlba! Ja siis läheks ka Sinu taadi poolt antud kaasavara — majja — ühes taluga minema, ja teie mõlemad — Sina, Linda, oma mehega — oleksite paljad kui puhtakspestud supiporgandid. Eks ole nii, neuu Linda? Kas teil noortel siis paremat ametit polegi, kui ainult „lihtsalt, õigesti ja korralikult“ pühadelauda katta ja rumalat putru valmis keeta? Noortel on tõsine lahing elus ees — muidugi küll mitte Mulgivere Toomaga, — ja ka Sina, meie Linda, pead selle lahingu läbi tegema, kui tahad „lihtsalt õigesti ja korralikult“ Mulgiveres pühadelauda katta ja tubli perenaine olla. Sää! olen mina, Sinu vana äiaataat, Sulle kahel käel abiks. Aga kui Sa tahad narrusi teha, siis lasen Musti ja Kiimu tuppa, ning need viskavad Sinu pühadelaua ümber. Ja kujuta ikka endale ette ka seda, et Sina, tulevane Mulgivere perenaine Linda, pead ilmale tooma pool tosinat latsekest (vähemast ei saa, sest rahvas sureb Mulgimaal välja!) ja need üles kasvatama, pead „seltskondlikust“ elust osa võtma, pühapäevadel kirikus käima ja siis majatalitused toimetama, perele pesu ja riideid, sokke ja kindaid vardasse seadma, kangaid kuduma, koduümbrust kaunistama jne. Millal siis arvavad Sina endal aega olevat veel „õigesti ja korralikult“ lauda katta, oma nina puuderada ja veripunaseid huuli värvida? Ei, neuu Linda. Haljamaal lapsepõlves võisid nii mängida — ka mina olen kord mänginud —, aga Mulgiveres pole noorel perenaisel selleks aega, ja kui seda tahetakse endale võtta, siis ei jää sellest „unustamatat ja ilusat õpetlikku mälestust“ järele, vaid ainult tühjus ja õnnetu pettumus.

Oleks huvitav, kuidas Sina, minu tulevane minija, selle asja pääle vaatad ja mida mõtled.

Sind tervitab lahkesti Sinu tulevane äiaataat Mulgivere Toomas.

Kuidas tütarlastel jalgrattasõidul riietuda.

Saabuva kevadega saabub jälle uus jalgrattasõidu hooaeg. Et arenemine praegu igal alal kestab, siis teeme ka rattasõiduriietuses väikese edusammu. Hakkame rattasõidul kasutama vastavat ülikonda, n.n. seelikpüksi, mille nüüd endale valmistame. Varemalt sõitsime igasuguses riietuses, mis parajasti juhtus enne sõitu seljas olema. Ei saa aga öelda, et harilikud suvikleidid oleksid selleks just sobivad. Sageli kipuvad nad jääma rattasõidu vahele, kus nad rebenevad ja määduvad. Ja kui see on juhtunud teatud kohta sõites, oleme mõnikord sunnitud teelt tagasi pöörduma, sõidusüüsi saavutamata. Eriti armastab tuul kleiti lehvitada, mispuhul sõitval tütarlapsel tuleb nii mõnigi piinlik moment üle elada. Iga tütarlaps, kes rattaga sõitnud, teab, et tema teine käsi tuulise ilmaga sõites on tegevuses pääsjalikult tuule tujukate soovide vastu võitlemisel. Nii jääb sõiduki juhtimiseks ainult üks käsi, mis sagedasti — eriti aga rahvarikkamais ja liiklemistihedais kohtades — on õnnetuste põhjuseks. Paratamatult tuleb mõnikord olude sunnil sõiduks kasutada ka meeste-jalgrattast. Harilikus tütarlapse riietuses aga on seda teha ebasunnis ja ebaesteetiline. Et

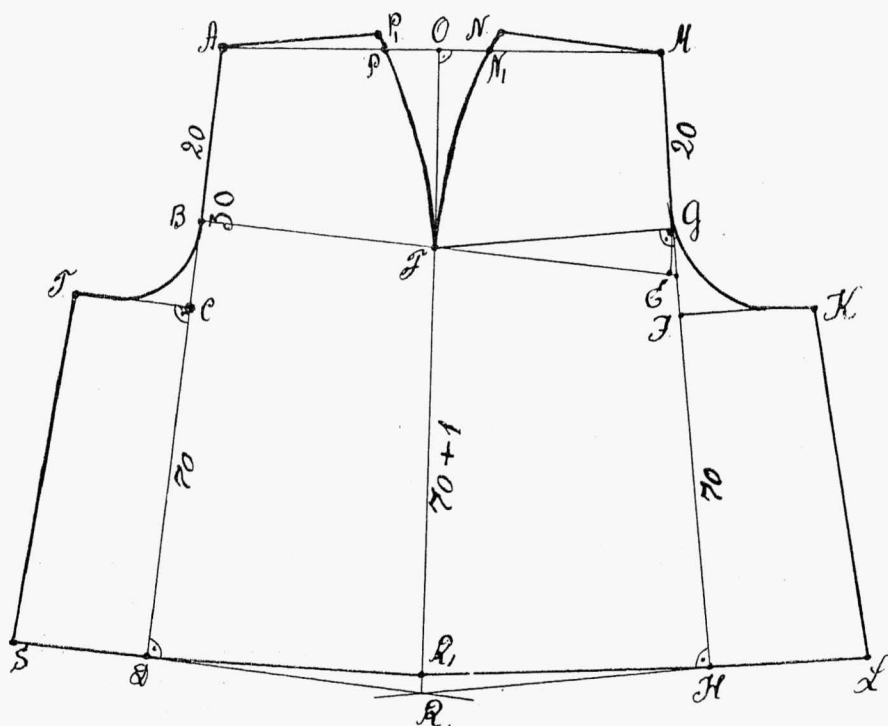
kõiki neid ebameeldivaid nähteid ja juhtumeid vältida, selleks kasutame rattasõidul sobivat, nägusast ja hääd muljet jätvat seelikpüksi.

Viimasel ajal on selleks kasutatud küll ka suusa- või treeningpükse, mis aga suvel liiga umbsed ja palavad. Need sobivad ainult selleks, milleks nad mõeldud.

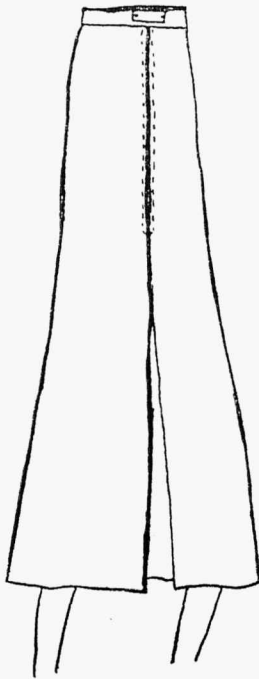
Seelikpükste valmistamiseks võib kasutada igasugust seelikuks sobivat riiet. Hästi õmmeldult näevad need välja täiesti nagu seelik. Kaunistada võib neid voltidega; sel juhul tuleks riietest lõikamisel lõikejoonisel märgitud kohas voltide jagu laiust juure arvata. Igale riidesordile voldid muidugi ei sobi. Samuti tuleb lõikamisel juure arvata õmbluste jagu riiet ehk n.n. õmblusvardad (oskussõna).

Joonisel on antud ainult põhilõige, mida tuleks igapähele vastavalt enda mõõtudele kohandada.

Kinnis tuleks teha vasakule poole voldi alla, kui see aga puudub, siis ette. Moodsaima kinnisena tarvitatakse tõmblukku. Seelikpükstega kantakse nägusaid ja praktilisi varrastel kootud ning heegeldatud, samuti ka riietest õmmeldud pluuse.

Mõõduvõtmine. Vöö ümbermõõt võetakse vöö kohalt ümber keha. Puusa ümbermõõt võetakse ümber puusa, see on ümmarguselt 20 sm vööst allapoole. Küljepikkus saadakse, kui asetatakse mõõdurihma üks ots küljel vöö kohta ja mõõdetakse soovitatav pikkus alla. Istumiskõrgus saadakse, kui istuda toolile ja mõõta vöö kohalt alla kuni tooli põhjani.

Seelikpüksi mõõdud: 1. Vöö ümbermõõt 76 sm. 2. Puusa ümbermõõt 106 sm. 3. Küljepikkus 70 sm. 4. Istumiskõrgus 30 sm.

Andmed:

- AB = puusapikkus = 20 sm.
- AC = istumiskõrgus = 30 sm.
- AD = küljepikkus = 70 sm.
- BE = $\frac{1}{2}$ puusamõõtu + 2 sm.
- EF = $\frac{1}{2}$ EB.
- FE = raadiusega tõmmata kaar.
- EG = $\frac{1}{5}$ poolest puusamõõdust.
- GF = sirgjoonega ühendada.
- G-st tõmmata täisnurga all joon alla ja pikendada üles.
- GM = 20 sm.
- GI = BC.
- MH = küljepikkus = 70 sm.
- I-st tõmmata täisnurga all joon parem. poole.
- IK = $\frac{1}{4}$ poolest puusamõõdust + 3 sm.
- H (punkti) juurest tõmmata täisnurga all joon pahemale ja pikendada paremale poole.
- HL = $\frac{1}{4}$ poolest puusamõõdust + 3 sm ja veel + 3 sm.
- D-st tõmmata täisnurga all joon paremale ja pikendada vasakule poole.
- DS = $\frac{1}{4}$ poolest puusamõõdust + 3 sm.
- C-st tõmmata täisnurga abil joon vasakule poole.
- CT = $\frac{1}{4}$ poolest puusamõõdust.
- AO = $\frac{1}{2}$ AM.
- O-st tõmmata täisnurga abil joon alla.
- OR = 70 + 1 sm.
- NM = $\frac{1}{2}$ poolest vöömõõdust.
- NN₁ = 1 sm.
- AP = $\frac{1}{2}$ poolest vöömõõdust.
- PP = 1 sm.

Elli Künnapuu.

Organiseeritud noorte tegevus.

Maanoorte Sekretariaade teateid.

Tänavu üleriigilist maanoorte suvepäeva ei korraldata.

Kuna eeloleval suvel on seoses Vabariigi 20-nda juubeliaasta pühitsemisega suuremad üleriigilised pidustused, millest paljud maanoored osa võtavad, siis ei korraldata käesoleval aastal üleriigilisi maanoorte suvepäevi. Mitu korda suve jooksul pikemaid sõite ette võtta käib paljudele maanoorteringidele üle jõu, seepärast korraldatakse suuremad üleriigilised suvepäevad arvatavasti tuleval suvel, et neist saaksid võimalikult rohkem maanoori osa võtta.

Küll tuleb aga tänava korraldamisele rida maakondlikke ja konvendi piirkondlikke suvepäevi.

Maanoorteringidel on võimalik külastada Ülemiste lennujaama.

Eesti Aeroklubi lahkkel vastutulekul võimaldatakse noorsoo-organisatsioonidele ajavahemikul 15. maist kuni 1. oktoobrini s. a. korraldada ekskursioone Ülemiste lennujaama, Klubi lennukitega tutvumise otstarbel, kusjuures igale ekskursioonile lubatakse 2 tasuta kaasalendu. Kaasalendajad selgitab ekskursiooni juhataja enne lennuväljale tulekut, ühtlasi muretsedes alaealistele kaasalendamiseks tarvilikud load vanemalt või hooldajalt. Kaasalendamise võimalused on: pühapäeviti kell 8.00—14.00, teisipäeviti kell 14.30—21.00 ja reedeti kell 14.30—21.00.

Uusi maanoorteringe.

Ülemaalse Maanoorte ühenduse liikmeks registreeriti märtsi- ja aprillikuu jooksul järgmised uued maanoorteringid:

Laeva Maanoortering, Tartumaal, Laeva v., Laeva Põllumeeste Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 50. Ringi vanemaks haritud põllumees H. M a s e r.

Unipiha Põllumeeste Seltsi Maanoortering, Tartumaal, Kodijärve v. Liikmeid asutamisel 32. Ringi vanemaks õpetaja J. P ü t s e p p.

Meeksi Maanoortering, Tartumaal, Mehi-koorma v., ÜENÜ Meeksi osakonna juures. Liikmeid asutamisel 16. Ringi vanemaks haritud põllumees A. O j a v e e r.

Kudina Maanoortering, Tartumaal, Kudina v., Kudina Algkooli ja Põllumeeste Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 31. Ringi vanemaks koolijuhataja H. V a d i.

Linnuse Noorte Huviring, Saaremaal, Leisi v., kohaliku algkooli juures. Liikmeid asutamisel 41. Ringi vanemaks õpetaja H. S a a r e l a i d.

ÜENÜ Pillapalu Osak. Maanoortering, Harjumaal, Anija v., ÜENÜ osakonna juures. Liikmeid asutamisel 24. Ringi vanemaks põllumees P. K i v i r ä n k.

Uugla Algkooli Maanoortering, Läänemaal, Oru v., Uugla algkooli juures. Liikmeid asutamisel 11. Ringi vanemaks koolijuhataja V. R e i l e s.

Kavastu Maanoortering, Tartumaal, Kavastu v., Kavastu algkooli juures. Liikmeid asutamisel 27. Ringi vanemaks haritud põllumees H. L i i b i k.

Vara-Matjama Maanoortering, Tartumaal, Vara v., noorteliing „Koit” osakonnana. Liikmeid asutamisel 22. Ringi vanemaks koolijuhataja A. L a a g u s.

Vahi Koolide Õpilasing, Tartumaal, Raadi v., Vahi koolide juures. Liikmeid registreerimisel 86. Ringi vanemaks koolide juhataja V. R i k s.

Neeruti Maanoortering, Tartumaal, Päidla v., Neeruti algkooli juures. Liikmeid asutamisel 14. Ringi vanemaks õpetaja J. S a a r.

ÜENÜ Kavastu-Koosa Os. Maanoortering, Tartumaal, Kavastu v., ÜENÜ osakonna juures. Liikmeid asutamisel 23. Ringi vanemaks koolijuhataja V. P a j u l a.

Vasula Kodumajanduskooli Maanoortering, Tartumaal, Raadi v., Vasula Kodumajanduskooli juures. Liikmeid asutamisel 56. Ringi vanemaks vanem õpetaja K. N u u s t.

Vana-Kuuste Maanoortering, Tartumaal, Vana-Kuuste v., iseseisev ring. Liikmeid asutamisel 22.

Vööbste Maanoortering, Tartumaal, Kastre-Võnnu v., Vööbste algkooli juures. Liikmeid asutamisel 41. Ringi vanemaks koolijuhataja A. V i i r a.

Pellervo Maanoortering, Virumaal, Narva v., Kullaküla algkooli juures. Liikmeid asutamisel 10. Ringi vanemaks põllumees J. L u m i s t o.

Maanoortering Põhjala, Virumaal, Peetri ja Joala v., Alutaguse Põllumeeste Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 17. Ringi vanemaks põllumees V. V o o d e.

Rakvere Naiskutsekooli Õpilasing, Virumaal, Rakveres, Rakvere Naiskutsekooli juures. Liikmeid asutamisel 40. Ringi vanemaks õpetaja M. H u i k.

Imastu Maanoortering, Virumaal, Undla v., Imastu algkooli juures. Liikmeid asutamisel 14. Ringi vanemaks koolijuhataja V. V i i k m a n.

ÜENÜ Mädasoo Os. Maanoortering, Virumaal, Rakvere v., ÜENÜ osakonna juures. Liikmeid registreerimisel 61. Ringi vanemaks haritud põllumees F. G r ü n f e l d t.

ÜENÜ Aluvere-Arkna O. Põllum. haru, Virumaal, Sõmeru v., ÜENÜ osakonna juures. Liikmeid asutamisel 42. Ringi vanemaks põllumees F. K u k k u r.

Konju Maanoortering, Virumaal, Voka v., iseseisev ring. Liikmeid asutamisel 24. Ringi vanemaks haritud põllumees A. P u u.

Vääna Maanoortering, Harjumaal, Vääna v., Vääna Põllumeeste Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 24. Ringi vanemaks karjakontroll-assistent P. M i i l i m ä e.

Ääsmäe Hariduseltsi Maanoortering, Harjumaal, Saue v., Ääsmäe Hariduseltsi juures. Liikmeid asutamisel 16. Ringi vanemaks põllumees R. P e e n m a a.

ÜENÜ Maardu Os. Maanoortering, Harjumaal, Nehatu v., ÜENÜ osakonna juures. Liikmeid asutamisel 14. Ringi vanemaks haritud põllumees. O. K u l u.

Parasmaa Maanoortering, Pärnumaal, Vee v., Parasmaa Rahvaraamatukogu Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 20. Ringi vanemaks koolijuhataja M. L e v a n d i.

Koikküla Maanoortering, Valgamaal, Laanemetsa v., Laanemetsa Põllumeeste Seltsi juures. Liikmeid asutamisel 49. Ringi vanemaks koolijuhataja A. R o o s a.

Haanja Maanoortering, Võrumaal, Haanja v., iseseisev ring. Liikmeid asutamisel 28. Ringi vanemaks aiandus-mesindus assistent S. S o o n.

Liiklusnädal.

15.—22. maini s. a. korraldatakse üleriikline liiklusnädal, et laiemaid rahvahulki tutvustada õige liikluse korraldamisega.

Sel puhul saadeti Põllutöökoja kaudu kõigile maanoorteringidele komplekt plakateid ja brošüüre, kus pillikult juhatakse tähelepanu ebaõige liiklemise hädadohtudele ja selgitatakse kuidas tuleb jalakäijal, jalgrattasõitjal kui ka autol liikuda.

Nende juhiste kaudu on maanoorteringidel võimalik oma liikmetele kui ka rahvale selgitada õige liikluse põhinõudeid.

Tööjuhustest.

Lähemal ajal ilmuvad trükist kaks uut tööjuhust maanoorte organisatsioonide liikmete töö korraldamiseks: 1. „Linakasvatuse tööjuhust“, hind 10 senti; 2. „Veise välimiku hindamise juhust“, hind 10 senti. Viimases juhustis on toodud ka määrustik veise välimiku hindamise võistluse korraldamiseks.

„Puukooli ja marjaia“ tööjuhuse vana trükk on otsas. Sissetulnud tellimised täidetakse lähemal ajal, kui ilmub tööjuhuse uus, täiendatud trükk.

„Maanoorteringi kodukorra“ vana trükk on otsas. Lähemal ajal uut trükki ei ilmu. Uus kodukord koostatakse pärast Ülemaalse Maanoorte Ühenduse uue põhimääruse kinnitamist.

Maanoored rajavad 200 heinaliikide vaatluslappi.

Maikuu algul saadeti Põllutöökoja poolt maanoortele välja 200 komplekti heinaseemneid vaatluslappide rajamiseks.

Kuna seemnete tellijaid oli rohkem kui seemet varuks, siis jäid hilisemad tellimised täitmata. Mõnede heinaliikide seemnete lõppemise tõttu turult polnud võimalik uusi komplekte juure valmistada.

Maanoorte-ühendused Rapla ja Keila konventi.

Raplas oli 24. aprillil Konventi Maanoorte Ühenduse asutamiskoosolek, millest võtsid osa esindajad kõigist konventi piirkonnas töötavaist ringidest.

Ülevaate maanoorte tööst Rapla konventis andis konsulent A. Kruusvall, suviseist tööülesandest kõneles maanoorte-instruktor M. Kala. Järgnes Konventi Maanoorte Ühenduse asutamine, mille juhatusse valiti A. Ruut, H. Undrits, A. Valgma ja L. Talisoo.

Koosolekul kaaluti maanoorte suvipäeva korraldamist koos põllumeeste päevaga ja näituse ning võistluste korraldamist.

Keilas toimus Konventi M. Ühenduse asutamine 27. aprillil. Koosoleku avas konventi esimees A. Alter, juhatas põllutöökooli juhataja J. Leedu.

Ettekandega maanoorte töö üle esines konsulent F. Luht. Selgus, et eriti elav on organiseerimistöö olnud möödunud talvel. Nii on käesoleva aasta jooksul juure asutatud 7 uut maanoorteringi. Praegu tegutseb Keila konventis 8 maanoorteringi 200 liikmega.

Suuremate algatuste teostamiseks moodustati Konventi Maanoorte Ühenduse juhatusse valiti J. Leedu, H. Mämers, R. Migur ja E. Veetamm. Koosolekust võttis osa ka maanoorte-instruktor M. Kala, kes andis juhtnõore suviste tööde läbiviimiseks.

Maanoorte tööle Rapla ja Keila konventis on kaasa aidanud energilised konsulendid, samuti on konventid maanoorte tööd tublisti aineliselt toetanud. Ka on kohtadel leidunud aktiivseid tegelasi ringivanematena, mis samuti on soodustanud ringide tegevust.

Uus raamat.

K/Ü Agronoomi kirjastusel ilmus maitseka välimusega raamat:

V. Soonik. — Tegelik küülikute (kodujäneste) kasvatamine. Raamat pakub palju huvitavat ja tulusaid juhatusi noortele, kelle lemmikalaks on küülikute pidamine. Raamat on trükitud hääl paberil, varustatud hulga piltidega, ning käsitab tõugude valikut, aretust, küülikute pidamist, söötmist, eluruume, küülikukasvatuse-saadusi, küülikukasvataja töökalendrit ja palju muud. Hind kr. 1.—

Räpina Aianduskeskool

(Räpina Aiatööstuse kool)

uute õpilaste vastuvõtmine I klassi on alanud. Sisseastumiseksamid eesti keeles ja matemaatikas algkooli kursuse ulatuses on 1. ja 2. juunil.

Kooli õppekursus vältab 4 aastat. Kooli lõpetajad saavad peale keskkooli lõpetaja ka aedniku abi ning aedvilja konserveerimise alal õppinud tööliste õigused.

Õppetöö algab sügisel, 1. sept. Kooli astuda soovijail esitada koolijuhatajale vanemate soovivaldus koos algkooli lõputunnistusega ja tervisoleht.

Lähemaid teateid kooli kohta saab kirja teel koolijuhatajalt

Koolijuhataja.

Köögilja võistluskasvatus Harjumaa koolides.

Harju Maakoolivalitsus koos maakonsulendi ja teiste Põllutöökoja tööjõududega korraldab Harjumaa alg- ja täienduskoolide õpilaste eeloleval suvel köögivilja võistluskasvatuse. Võistlusest osavõtjad kasvatavad 30-m² maaalal; kapsast 7 m², kaalikat 5 m², porgandit 5 m², kurki 4 m², peeti 4 m² ja hernest 5 m².

Seemned ja tööjuhised antakse osavõtjale tasuta Harju Maakoolivalitsuse poolt.

Võistluskasvatusest osavõtjate tööd hinnatakse kas õpetaja või selleks moodustatud komisjoni poolt. Tööd kontrollib ja lõpphindamise teostab kohaliku konvendi konsulent koos maanoorte instruktoriga, kes esitab parimate õpilaste tööd Koolivalitsusele auhinna saamiseks.

Võistlustest osavõtt on väga elav: 60 kooli kokku 845 õpilasega.

Elav osavõtt söödapeedi kasvatuses võistlusest.

Tänavu maanoorteringlede korraldatud võistlustööde hulgas on noorte poolt eriti elava tähelepanu osaliseks saanud võistlus „suurima söödapeedi kasvatamiseks tšiiilsalpeetriga väetamisega“.

Vaatamata sellele, et võistlusele ülesandmiseks on veel aega kuni 1. juunini, on juba nüüd saabunud rohkearvulisi ülesandmisi.

Käsikäes elava võistlusele ülesandmisega päritakse järele, missugust peedisorti võistlusel tuleks eelistada, kas seeme külvata või tuleksid taimed istutada. Samuti ka seda, kas on loota et saab küllaldaselt osta tšiiilsalpeetrit, kuna nähtavasti, varemaste aastate kogemustel kardetakse tšiiilsalpeetri kiiret otsalõppemist.

Peab tähendama, et meil levinud söödapeedi sortidest sobivad käesolevaks võistluseks nii Eckendorfi kollane kui ka Barres. Eelistatum ehk oleks siiski Eckendorfi kollane, kuna see sort on meil rohkem levinud, seeme igalpool kättesaadavam ja üksikud juurikad hää hoolitsemise ja otstarbekohase väetamise korral võivad kasvada

tähelepanuväärt suureks. Samuti sobivad nii külvamine kui ka taimede istutamine. Külvil korral taimed pääsevad varem kasvatama. Müügil on tänavu tšiiilsalpeetrit tunduvalt suuremal hulgal kui mõnel eelmisel aastal. Loodetavasti jätkub teda tänavu ka juurviljade väetamise hooajaks. Igatahes, võistlusest osavõtjail tarviliku tšiiilsalpeetri ostmiseks ei ole soovitatav jääda väga hiljaks.

Võistluste tingimuste kohaselt, mis avaldatud „Tõusva Nooruse“ eelmises numbris, on Tšiiilsalpeetri Põllumajanduslik Büroo määranud selle võistluse hääks kordaminekuks 33 rahalist auhinda, kogusummas 350 krooni väärtuses.

Kasaritsa maanoortepäev ja külvipidustused õnnestusid.

1. mail Kasaritsa maanoorte poolt korraldatud külvipidu ja noortepäev kujunes kohapäälsele rahvale vaimustavaks sündmuseks. Aktus algas päevakohase jumalateenistusega Pindi kog. õp. K. Puusempilt, mille järele avasõna ütles J. Haagivang.

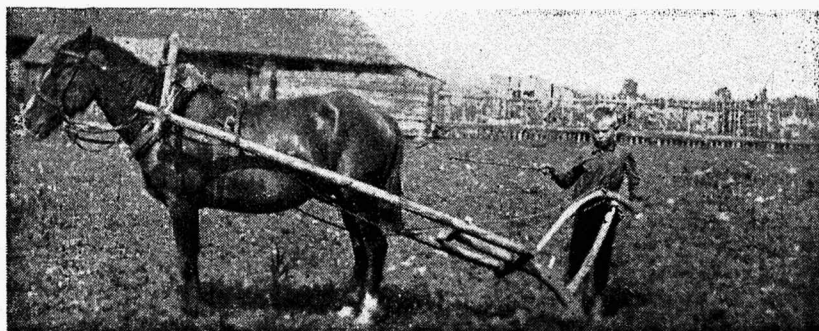
Pidulikult silmapilk, mis jättis unustamata mulje, oli see, kui rahvarõivais tütarlapsed ehtisid hallpäiste töömeeste rinda lilledega ja „Kandle Juss“ mängis nende auks.

Süütava ja õpetliku kõnega esines Põllutöökoja peasekretär J. Tõrmaküla. Maanoorte ülesannetest seletas Võru konvendi maanoorte vanem H. Narusk.

Ringi liige neiu Mäesalu rääkis väga huvitavalt kevade saabumisest Kasaritsale ja neiu Heliste kandis ette luuletuse „Maa ikkab jõude tugevaid“. Vahepeäl mängis „Kandle Juss“, keda kuulati hinge kinnipidades. Lõpuks ilmusid lavale rahvatantsijad, kandes ette ka ühe hiljuti avastatud rahvatantsu.

Kogu pidustuste kestel oli rahva meeololu suurepärane ja avaldati soovi, et ka edaspidi veel selliseid päevi korraldataks. Pidulik aktus lõppes ühislauluga, mille järele algas tants lõbusas meeolus.

Kohale olid sõitnud veel mitmed teiste maanoorteringlede esindajad, et Kasaritsa maanoori tervitada ja pidustustest osa võtta.

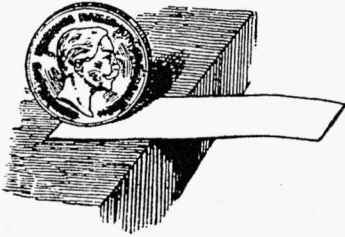
Noor künnimees
Pidulast,
Saaremaalt.

Ajaviidet.

Raha paberiribal.

Asetage ühekroonine raha serviti kitsale paberiribale, lauaserva lähedale, nagu näha joon. 1. Muidugi peab laud olema täiesti horisontaalne, et raha jääks paigale püsima.

Nüüd tehke päältvaatajaile ülesandeks pabeririba raha alt nii ära võtta, et raha jääks serviti seisma. Seda püütaksegi teha, kuid ikka kukub raha küljeli. Kui tuleb Teie kord

Joon 1.

proovida. siis niisutage kiiresti ja märkamatult nimetis- ja keskmise sõrme ots ja lööge kiiresti ning tugevasti mõlema sõrmeaga üle lauaääre ulatavale paberiribale. Üks moment — ja pabeririba on ära ning raha seisab endiselt serviti laual.

Kui võtame pabeririba aeglaselt ära, paneb see raha liikuma ja viimane langeb küljeli. Mõjub aga paberi liigutus rahale väga lühikest aega — ainult murdosa sekundist, siis ei kandu see rahale edasi ja raha jääb inertsit tõttu püsima endisesse asendisse.

Ketta eraldamine sambast.

Mitmete lauamängude juures tarvitatakse väikesi ümmargusi puust kettaid. Niisugused kettad asetage lauale üksteise pääle ja moodustage neist sirge sammu. Kui nüüd lüüa joonlaua-servaga ühe samba alumises osas oleva

Soovitame pikseõnnetuste vältimiseks brošüüri

PIKSEKAITSEST.

Hind 10 senti.

Selgitavate joonistega varustatud brošüüris kirjeldatakse piksekaitse ülesse seadmist, korrashoidu jne.

Raha maksta posti jooksvale arvele nr. 275 (markide kulu 6 senti) või saata postmarkides aadr.: Põllutöökoja ajakirjade talitus, Pikk 42, Tallinn.

ketta pihta, siis paisatakse see ketas sambast välja, kuna selle pääl olnud kettad vajuvad kõik üheskoos vastavalt allapoole, ilma et sammas kaotaks tasakaalu või langeks koost. Löök joonlauaga peab olema kiire ja hästi sihitud.

Raha sõrmeotsal.

Võtke tükk siledat paksemat paberit (näiteks nimekaart) ja asetage see vasaku käe nimetissõrme otsa tasakaalus seisma. Paberile, sõrmeotsa kohale, pange ühekroonine metallraha, nii et tasakaal jääks püsima. Nüüd laske paremakäe nimetissõrmega paberiserva pihta nipsu. Paber lendab minema, raha aga ei lähe sellega kaasa, vaid jääb rahulikult sõrmeotsale seisma.

See kunsttükk nõuab enne veidi harjutamist, et raha jääks igakord püsima. Löök ei tarvitse olla väga tugev, aga see peab olema hästi äkiline. Tarvitatav paber olgu täiesti sile.

Ülesanded.

I.

Laulupeo ajal oli laulupeo platsi ja Tallinna linna vahel korraldatud bussiühendus. Buss sõidab linnast laulupeoplatsile 10-ne minutiga. Sama palju aega läheb bussil tagasisõiduks. Mitu bussi tulevad teel sõitjale vastu, kui kummastki lõppunktist sõidavad välja uued bussid üheminutliste vaheaegadega?

II.

Isand Sülitsi ostis talu koos inventariga. Karja kauplemisel nõudis endine peremees pulist kahe lehma hinna, igast lehmast kahe mullika hinna ja igast mullikast kahe vasika hinna. Karjas oli kokku 10 looma ning kari tuli selle arvutuse järgi Sülitsil maksma 800 krooni. Milline oli karja koosseis?

III.

Tallu tulid teekäijad, kes tahtsid osta 4 liitrit piima. Perenaisel oli üks 8-liitriline nõu piima täis. Pääle selle oli tal kaks tühja nõu, üks 5- ja teine 3-liitrilise mahutusega. Rohkem nõusid perenaisel käepärast polnud. Kuidas sai ta teekäijatele 4 liitrit piima välja mõõta?

Eelmise numbril ülesannete lahendus.

I.

Ei. kaupmees sai ühe krooni ja 20 senti kahju.

II.

Maanoorteringis oli 7 toetaja-, 6 tegev- ja 17 noorliiget.

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. TELLIMISE HIND: aastas kr. 1.50; 1/2 aastas kr. —.80. Üksiknumber 20 senti. Vastutav ja päätoimetaja I. Tõrmaküla, tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Ü K **Eesti Rahvapank**

Tallinn, Suur Karja tänav 19. Telefon 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Ostab ja müüb välisraha ja igasuguseid
kindla protsendilisi v ä ä r t p a b e r e i d

Nõudke

EESTI KIVIÕLI A.-Ü.

saadustest mõjuvat kahjurite tõrjevahen-
dit viljapuu-karbolineumit ESTOLEUM
ja puumaterjali kaitsemiseks mädane-
mise vastu immutusaineid

KARBESTOLEUM ja KRESOLAT

Tellimiste ja järelpärimistega pöörduda:

EESTI KIVIÕLI A.-Ü.

Tallinn, Pärnu maantee 10. Kõnetraat 478-66

EESTI ÜHISTEGELINE KINDLUSTUS-KESKSELTS

Tallinn, Suur Karja 19. Kõnetraat 426-83.
Postkast 122.

---

*Ühistegelikkude
kindlustusasutiste
keskkorraldus.*

Edasikindlustus.

Nõuanne.

Oma seemnekasvatustest **h ä s t i i d a n e v a i d**
lillede, tera-, aed- ja juurvilja, ristikute ja kõrsheina

S E E M N E I D

aianduse-mesinduse tarbeid, taimekaitse-
vahendeid ja oma

PUUKOOLIDE SAADUSI

soovitab

Eesti Seemnevilja Ühisus

Peakontor: Pärnu mnt. 2 (end. Valli 6). Telefon 426-36.

Aianduse-osakond: Suur Tartu mnt. 37.

Osakonnad ja esindajad igas linnas.

Hinnakirjad kõigile tasuta.

Soovitame

---

lugupeetud talumajapidamistele piimaühingute kaudu kõrgeväärtusega Taani F. M. ja Rootsi „ALFA“

piimaveokanne,
piimakurne,
lüpsikuid, kurnavatti

jne. igasugustes suurustes

Vilmasel ajal eriti levinenud talupiimajahutajaid „TURNUS“ ja „ALFA“ tuntud Rootsi päritoluga

---

PALUME JÄLGIDA HINNAKIRJU

P. K. „VÕIEKSPORT“

